

Naša anketa

Aký vzťah bude mať, podľa vás, s priamymi účastníkmi protifašistického odboja a SZPB, nová vláda a jej koalícia? Pretože z jej programového vyhlásenia sa vzťah k protifašistickému odboju príliš nedá vyčítať, azda s výnimkou obnovy pamätníkov a uctenia si „pamiatky rovnako obetí fašistického aj komunistického režimu na Slovensku“.

Jozef Petráš, predseda OBLV SZPB, Trnava: – Čo možno od nich očakávať?!

Myslím si, že ani oni nevedia čo ich čaká a čo treba robiť. Nevedia, čo budú robiť zajtra, pozajtra. Dnes niečo nariadia, zajtra to zrušia. My máme na to pojem – pravá ruka nevie, čo robí ľavá.

Keďže neuznávajú synov a vnukov protifašistických bojovníkov – ich opatrenia voči dôchodcom, ktorí vybudovali vyspelé Slovensko a Československo sú k plaču. Všetky ich praktické kroky z nás robia ľudí druhej kategórie. Oni nás nechrania, oni špekulujú ako prežiť a v chaose sa nabaľiť. Vôbec si neuvedomujú, že aj oni budú raz starí a všetko sa im raz vráti.

Nerobím si ilúzie ani o pamätníkoch a ich obnove, ktorú spustila predchádzajúca vláda. Som presvedčený, že ich bilancovanie bude veľmi smutné, ak nie tragické.

Štefan Horváth, člen Predsedníctva OBLV SZPB, Banská Bystrica: – Predpokladám, že nová vláda bude čtiť a chrániť odkaz bojovníkov proti fašizmu v druhej svetovej vojne. Bude čtiť a vážiť si bojovníkov proti nemeckému fašizmu a ich domácim prisluhovačom a bude úzko spolupracovať s organizáciou SZPB, ktorá sa v dnešných podmienkach stavia proti novým formám fašizmu a nacizmu.

Nepredpokladám u nás žiadne „sochoborstvo“ podľa pražského vzoru, ale naopak, že vláda aj v týchto zložitých ekonomických podmienkach nájde prostriedky na údržbu a obnovu pamätníkov obetí fašizmu, holokaustu, ktorí nielen so zbraňou v ruke priniesli tie najvyššie obeť a podporí akcie, ktoré sú zamerané práve na formovanie povedomia našich občanov v odpore proti aktuálnym prejavom fašizmu.

Libuša Klučková, predsedníčka ZO SZPB, Dunajská Streda: – Veľmi podrobne som sa zoznámila s PVV 2020, ktoré je víziou terajšej vlády SR. Bude venovať pozornosť, chápe kultúru ako unikátny komplex, bude venovať zvýšenú pozornosť, zvýši dôraz... a podobne. Tradičná, skúsenosťami slovenského národa overená kultúrna orientácia to nebude. Historické pamiatky, ako sú aj kaštiele, sa budú opravovať, ale pamätníky tých, ktorí položili ži-

(Pokračovanie na str. 3)

Perlička

Mobily pre ruských veteránov

Okolo 52 tisíc ruských vojnových veteránov dostane mobily na bezplatné používanie, oznámil námestník tajomníka generálnej rady strany „Jednotné Rusko“ Alexander Chinštejn.

„Celkovo takto zabezpečíme asi 52 tisíc ľudí, ktorí nielenže dostanú zadarmo telefóny, ale na území RF budú mať doživotne bezplatné aj všetky telefonáty,“ uviedol.

–r–

Vzdávame úctu našim osloboditeľom – Červenej armáde

75. výročie Dňa víťazstva nad fašizmom sme si pripomenuli 9. mája aj na bratislavskom Slavíne.

K majestátnemu pamätníku položili veniec vďačnosti predseda SZPB Pavol Sečkář, predseda HOSk partizánov v SNP a zahraničí Karol Kuna, bývalý červenoarmejec Ján Chudík a ďalší členovia SZPB s asi tromi stovkami Bratislavčanov.

Na Slavíne 9. mája položili vence na počesť víťazov nad nemeckým nacizmom aj veľvyslanec RF v SR A. L. Fedotov a veľvyslanec Bieloruskej republiky v SR I. A. Leščeňa.

Vladimír Dobrovič

Tu Slovensko zhodilo svoje fašistické okovy

Posledný deň oslobodzovania Slovenska (3. 5. 1945) si v Makove na Kysuciach vojakmi Červenej armády 5. 5. 2020 pri pamätníku 1. čs. pb. Jana Žižku z Trocnova, veliteľom kto-

rej bol npor. Janko Ušiak, pripomenuli predsedníčka ŽSSK Monika Jurínová a podpredseda ŽSSK Peter Weber, starosta obce Makov Martin Pavlík s podpredsedom Jozefom Pav-

líkom. Za SZPB veniec vďaky položili podpredseda ÚR SZPB a predseda Oblastného výboru SZPB v Žiline Juraj Drotár spoločne s predsedom ZO SZPB Makov Jozefom Kubincem.

(Pokračovanie na str. 3)

O 75 sviečkach
4. časť postrehov o omyloch RTVS

V tejto časti sme sa pozreli na príspevky, ktoré boli odvysielané od 23. apríla po 5. máj 2020.

23. 4. – Boje o L. Mikuláš. Aj vďaka historikovi docentovi Oldřichovi Vaňekovi sa tento príspevok radí medzi vydarené.

Škoda len, že RTVS stále nedokáže vyjadriť našim vojakom celú úctu, pretože im z názvu zboru neustále odobrá jeho oficiálnu časť. Povedzme si rovno, že je to otvorená falzifikácia. Je však úmyselná? Alebo sa RTVS hanbí, že slobodu aj jemu priniesol 1. čs. armádny zbor v ZSSR?

Ako by sa asi „televízaci“ tvárili, ak by ich inštitúciu niekto srdnato nazýval len „Rozhlas a televízia“? a slovo „Slovenska“ by neustále prehliadal?

(Pokračovanie na str. 3)

Dôležité je nedovoliť prehodnotiť výsledky 2. sv. vojny

Ministerstvo zahraničných vecí RF a jej ďalšie orgány robia všetko pre to, aby nedovolili prehodnotenie výsledkov druhej svetovej vojny. Rovnaký postoj k tomu má absolútna väčšina svetového spoločenstva, vyhlásil Sergej Lavrov.

„Pri víťazstve nad fašizmom zohrali rozhodujúcu úlohu všetky národy Sovietskeho zväzu, význam tejto epochálnej udalosti pre celé ľudstvo sa dá len ťažko ohodnotiť. Dnes je pre nás mimoriadne dôležité urobiť všetko,

aby sa nezabudlo na toto hrdinstvo, nedopustiť, aby mládež nezabudla na to, k čomu dovedie národný egoizmus, izolácia, zhovievavosť voči akýmkoľvek prejavom šovinizmu a xenofóbie,“ povedal Lavrov počas online prednášky pre študentov MGIMO.

„Žiaľ, stále sa stretáme s pokusmi prepisovania dejín a naše ministerstvo a druhé úrady RF s oporou na naše archívy robia všetko nevyhnutné, aby dokázali odolávať týmto deštruktívnym úmyslom a nedovolili prehodno-

covanie medzinárodno-právnych výsledkov druhej svetovej vojny, vrátane, samozrejme, rozhodnutia Norimberského tribunálu. Spolu s nami zastáva rovnaký postoj absolútna väčšina svetového spoločenstva,“ uviedol ruský minister a podtrhol, že „dnes leží osobitná zodpovednosť na mocnostiach, ktoré vniesli rozhodujúci vklad pri rozdrvení fašizmu a pri vytvorení OSN, ako je to aj zapísané v Charte OSN“.

Podľa ria.ru, 27. 4. 2020

Na zamyslenie:

Nevďačný je ten, kto poprie, že mu bolo preukázané dobro, nevďačný je ten, kto ho zatají, nevďačný je ten, kto ho nespláca, ale najnevďačnejší zo všetkých je ten, kto naň zabudne.

Rímsky filozof, štátnik a dramatik Seneca

Chmelár k „daru od USA“: Je to špinavý úplatok...

Minister obrany Jaroslav Nad' (OĽaNO) potvrdil, že Slovensko dostalo ponuku od USA vo výške 50 miliónov dolárov na „spolufinancovanie modernizácie armády“. Nepriamo pritom obvinil bývalé vedenie rezortu, že túto „výhodnú“ ponuku, ktorá „neprišla včera“, nevyužilo.

Podľa Eduarda Chmelára „však Nad' zamlčal jednu podstatnú skutočnosť: toto nie je nijaký dar. Je to špinavý úplatok. Poskytnutie takýchto peňazí je politicky motivované a jeho podmienkou je, že bu-

deme kupovať zbrane z USA“.

„Vedie nás do tej istej pasce ako pred dvoma rokmi, keď nám Američania vraj ‘veľkoryso’ ponúkali finančný ‘dar’ na opravu letísk, pričom podmienky takejto

zmluvy boli pre nezávislosť Slovenskej republiky doslova samovražedné: vybudovanie muničných skladov americkej armády so stálou posádkou pod jurisdikciou USA,“ napísal E. Chmelár.

HSP, 30. 4. 2020 (výňatok)

Akademik Čerskij postaví Ameriku pred voľbu

Dnes už nikto nepochybuje, že práve ukladá rúr Akademik Čerskij dokončí „Severný prúd-2“.

Riadiťel Fondu národnej energetickej bezpečnosti RF Konstantin Simonov predpokladá dva varianty, ako sa budú vyvíjať ďalšie udalosti ak USA zavedú sankcie voči Akademikovi Čerskému. Gazpromovská loď síce bude aj tak pokračovať v kladení rúr, akoby sa nič nedialo, čím postaví USA pred voľbu.

Buď ich lode priplávajú do Baltického mora na blokovanie neposlušného „Akademika“, vedľa ktorého už určite budú stáť plavidlá vojenského námorníctva RF. „Lenže, naozaj sa žiada Spojeným štá-

tom vstúpiť do vojny na Baltiku?“ O tom Simonov pochybuje.

Druhým variantom je, že Američania rozšíria sankcie voči Gazpromu a vynútiť si od Európy, aby sa k nim pripojila. „To bude znamenať jedinú: Európania budú musieť roztrhnúť všetky kontakty s Gazpromom a prestať s nakupovaním ruského plynu. V podstate to bude znamenať úplné roztrhnutie ekonomických vzťahov Európy s Ruskom. Ďalej my (rozumej Rusi – pozn. Bojovník) začíname existovať v absolútne inom svete,“ hovorí Simonov.

Podľa vz.ru z 30. 4. 2020

Le Monde predpovedá koniec líderstva USA

Pandémia koronavírusu končí svetový poriadok s líderstvom USA na medzinárodnej aréne, ktorý vznikol po 2. sv. vojne. Taký názor vyslovili autori článku pre francúzsky list Le Monde.

Destabilizáciu doterajšieho systému spôsobil hlavne vzostup Číny, myslia si novinári, tvrdiaci, že oneskorenie, s akým svetová zdravotnícka organizácia upozornila medzinárodné spoločenstvo

na nebezpečenstvo pandémie, je dôkazom závislosti organizácie od Pekingú.

Autori článku sú presvedčení, že USA v súčasnosti už nie sú svetovým lídrom, ako v 20. storočí. Pokiaľ v ostatných rokoch sa Washington postupne zbavoval tejto misie, tak súčasná kríza oslabila USA natoľko, že prinútila Američanov vystúpiť z nej s konečnou platnosťou, hovorí sa v článku.

- r -

OSN varovala Izrael pred anektovaním časti Predjordánska

Osobitný vyslanec OSN pre Blízky východ Nikolaj Mladenov varoval Izrael, aby neanektovoval časti Predjordánska, keďže takýto krok by bol „ničivou ranou“ pre medzinárodným spoločenstvom podporované dvojštátne riešenie izraelsko-palestínskeho konfliktu. Informovala o tom agentúra AFP.

Vyslanec zároveň upozornil aj na to, že v regióne „pokračujú konfrontácie a boje“, pričom počet ich obetí stále narastá.

„Perspektíva toho, že Izrael anektuje časti okupovaného Predjordánska, je narastajúcou hrozbou,“ zdôraznil. Takýto vývoj by podľa jeho slov okrem iného znemožnil obnovenie rokovaní a „ohrozil by mierový proces v regióne“.

Podľa pravda.sk, 23. 4. 2020

Rusko odpovie USA na ponorkový útok

Akýkoľvek útok amerických balistických rakiet z ponoriek, nech by boli čímkoliek vybavené, bude Rusko považovať za útok proti nemu s použitím atómových zbraní a preto dostanú adekvátnu odpoveď, vyhlásila hovorkyňa MZV RF Marija Zacharova v reakcii na materiál uverejnený 24. 4. na stránke štátneho departmentu USA o konštruova-

aní atómových náloží malého kalibru W76-2 a vybavenia nimi ponoriek Trident-2.

„Želajúci, ktorí si chcú pošpekulovať o pružnosti amerického atómového potenciálu... musia chápať, že v súlade s ruskou vojenskou doktrínou, sa podobné konanie bude považovať za dostatočný dôvod na nasadenie atómových zbraní zo strany Ruska,“ uviedla.

Podľa rg.ru, 29. 4. 2020

Rusko z Ukrajiny ohrozujú sovietske biologické výskumy

Na Ukrajine sa rozohrel škandál spojený s činnosťou amerických biologických laboratórií. Velvyslanectvo USA sa síce snažilo odstrániť zo svojho webu informáciu o ich existencii, lenže sociálne siete ju zachovali.

Okrem toho sa zistilo, že prácu cudzích biológov ukrajinské úrady nekontrolujú a že k Američanom sa dostali aj výskumy epidemiológov ZSSR.

Poslanec Verchovnoj rady Viktor Medvedčuk s kolegom, bývalým zástupcom generálneho pro-

kurátora Renatom Kuzminom, interpelovali prezidenta V. Zelenského a v liste s odvolávkou sa na srbské a bulharské médiá uviedli, že USA majú po celom svete vyše 400 bakteriologických laboratórií, z toho najmenej 15 na Ukrajine. Pracujú v nich výlučne Ame-

ričania a financuje ich Pentagon.

Prezident Zelenskij poslancom neodpovedal a jeho ľudia posunuli otázku veľvyslanectvu USA. Odpoveď, ktorá odtiaľ prišla, Medvedčuk nazval „žalostným pokusom opodstatniť sa“. „Opo- vrhnutie si zasluhuje postoj ukrajinskej moci, ktorá v obave, že rozhnevá washingtonský ústredný výbor, nechce národu odhaliť pravdu,“ dodal.

Podľa vz.ru, 27. 4. 2020

Čo píšu iní

■ Nedovoľme, aby zanikla naša skúsenosť

Politológ Eduard Chmelár v historickom komentári na sociálnej sieti zhrnul to, na čo by sa nemalo zabúdať v súvislosti so 75. výročím oslobodenia územia súčasnej SR od vojsk nacistického Nemecka.

Nikdy podľa neho nesmieme zabudnúť na to, čoho je schopný fašizmus vo fáze absolútnej moci, nesmieme strácať zo zreteľa, koľko krvi a nešťastia stálo, kým sme sa zbavili posledného cudzieho vojaka, nesmieme dopustiť, aby sa falšovali dejiny. „Nikdy som si nepomyslel, že budem musieť niekedy obhajovať, že nás Červená armáda oslobodila. Tí, ktorí sa nehanbia tvrdiť, že jej príchodom sa začal komunizmus a okupácia, vedome prekrúcajú historické fakty.

Červená armáda po oslobodení odovzdala moc do rúk slovenských národných výborov a z nášho územia odišla, pričom na Slovensku vyhrala slobodné parlamentné voľby Demokratická strana.

Spájať hrdinov z rokov 1944-45 s inváziou vojsk Varšavskej zmluvy je miešanie hrušiek s jablčkami. No najmä sú to zlo- myseľné diletantské úvahy.“

HSP 4. 5. 2020 (výňatok)

■ Odtajnené dokumenty o oslobodení Berlína

V predvečer 75. výročia oslobodenia hlavného mesta Nemecka ministerstvo obrany RF spustilo na svojej webovej stránke multimediálnu časť „Finálny akord Veľkej vojny“, kde sú uverejnené historické dokumenty z fondov jeho ústredného archívu.

„Z bojových hlásení vyplýva, že útvary 5. údernej armády genplk. Nikolaja Barzarina viedli ťažké útočné boje v uliciach Berlína, prekonávajúc úporný odpor protivníka. Útokom musela byť dobývaná každá ulica i dom,“ hovorí sa v správe MO RF.

Na stránke je zverejnený aj rozkaz veliteľa posádky Berlína generála delostrelectva Helmutha Weidlinga, v ktorom vyzýval nemecké vojská v Berlíne okamžite zastaviť odpor. „30. apríla 1945 Vodca ukončil svoj život samovraždou. My, ktorí sme mu prisahali vernosť, sme zostali sami... Po odsúhlasení s najvyšším velením sovietskych vojsk nariadujem okamžité zastavenie boja.“

V hlásení 1. bieloruského frontu sa hovorí o padákovom vysadení práporu námornej pechoty na Reichstag v noci na 28. 4. 1945. Z uverejnených dokumentov vyplýva, že budova Reichstagu bola mohutným uzlom odporu a bola jedným z najdôležitejších objektov v obrannom systéme mesta. „Pokračujúc v útoku a lámuc odpor protivníka, útvary 3. údernej armády obsadili hlavnú budovu Reichstagu a o 14.25 hod. 30. apríla vyvesili na nej červenú zástavu...“ znie časť z hlásenia Stalinovi veliteľom vojsk 1. BF maršalom G. Žukovom.

V bojovom hlásení veliteľa 1. UF maršala I. Koneva sa uvádza, že boje vo vnútri Reichstagu pokračovali do 1. mája, niektoré skupiny nepriateľa kapitulovali až 2. mája.

Podľa ria.ru, 2. 5. 2020

■ Jan Campbell: 75 rokov od konca a začiatku...

S vekom sa mi javí, že hovoriť alebo písať o začiatkoch a koncoch vojen nie je správne. Prečo?

Neexistuje jedna jediná a jednoznačná odpoveď na otázku v kontexte vedy o vedení mieru zvaná Paxológia, ktorú často kládol priateľ Felix Černoch: Je mier pauzou vo vojne alebo je vojna prerušením mieru?

Dôležitejším sa mi javí, žeby sme sa sami nemali klamať, nechať sa klamať a myslieť si, že vojny naozaj skončili, vrátane tej doteraz najstrašnejšej v dejinách ľudstva: druhá svetová vojna začala oficiálne napadnutím Poľska 1. septembra 1939, bola rozšírená o Veľkú vlasteneckú vojnu prepadnutím ZSSR 22. júna 1941 a ukončená v Európe kapituláciou Nemecka 8. mája, vzhľadom na prietahy Francúzov požadujúcich aj ich podpis na dokumente a časovému rozdielu medzi Berlínom a Moskvou, 9. mája 1945.

V Ázii sa vojna začala prepadnutím Číny Japonskom 7. júla 1937 a bola ukončená kapituláciou Japonska 2. septembra 1945 po zhodení atómových bômb na mestá Hirošima a Nagasaki. Už aj z tohto mála vyplýva, že sa nejedná o vojnu, ale o vojny. Nezačali a neskončili v jeden deň a kapitulácia vôbec neznamená príchod mieru na večné časy.

Ceskenoviny1.eu, 29. 4. 2020 (výňatok)

(Pokračovanie na str. 5)

Vítazstvo nad fašizmom si uctili traja najvyšší ústavní činitelia

Prezidentka Zuzana Čaputová, premiér Igor Matovič a predseda parlamentu Boris Kollár, si v jednom šiku pripomenuli 75. výročie Dňa víťazstva nad fašizmom. Najskôr pri Pamätníku vojakov 1. čs. armádneho zboru v ZSSR vo vojenskom cintoríne Háj Nicovô v L. Mikuláši a neskôr v Bratislave na Slavíne. Prítomní tu boli aj členovia vlády, viacerí poslanci NR SR a bratislavská verejnosť.

„Prišla som si sem dnes uctiť pamiatku všetkých tých, ktorí obetovali svoje životy za našu slobodu a prejaviť vďaku. ...Všetkým im patrí veľká vďaka a naša úcta,“ povedala hlava štátu.

„Každý národ, ktorý zabudne na svoju minulosť, je odkázaný prežiť ju znova. Ja by som bol rád, keby sme už takúto minulosť nikdy viac prežiť nemuseli,“ konštatoval premiér Igor Matovič.

Predseda NR SR Boris Kollár pripomenul, že „nesmieme kriviť históriu. Musíme si ju pamätať. Musí nám byť všetkým jasné, že Slovensko oslobodzovala Červená armáda.“

– Vič –, snímka: www.prezident.sk

K oslavám 75. výročia Dňa víťazstva nad fašizmom v regiónoch Slovenska sa vrátame aj v budúcom čísle Bojovníka.

Tu Slovensko zhodilo svoje fašistické okovy

(Dokončenie zo str. 1)

Dňa 3. mája 1945 boli 18. armádou genpor A. J. Gastiloviča oslobodené posledné tri slovenské obce Makov, Klokočov a Korňa. Aj toto si v krátkej besede o oslobodzovaní severozápadného Slovenska a posledných hornokysuckých obcí pripomenuli účastníci piety. Vzdali pri tom úctu všetkým vojakom, partizánom, väzňom koncentračných táborov a ľuďom v odboji, bojujúcim proti fašizmu.

– JD –, foto ŽSK

O 75 sviečkach 4. časť postrehov a omyloch RTVS

(Dokončenie zo str. 1)

24. 4. – Boje v Strečnianskej tiesňave. Pri týchto dvoch príspevkoch sa vyjavuje trochu podivná dramaturgia celého seriálu „75. sviečok“. Rovnako tematická, ako aj časová. Ako si napr. vysvetľovať, že spot boja o L. Mikuláš v roku 1945 sa dostal pred spot o bojoch o Strečniansku tiesňavu v auguste-septembri 1944? Takýchto podivností je pri 75 častiach viac.

25. 4. – Osudy vojnových zajatcov. Napriek tomu, že v tomto príspevku treba mnohé dovysvetľovať, upresniť... všimnime si skôr to, že RTVS si vôbec nevšíma osud zajatých slovenských povstalcov. Asi preto, že pre Nemcov nikdy neboli „vojnovými zajatcami“, ale banditmi.

Mnohí z týchto našich „banditov“ spomínali, že k nim a k Sovietom sa v táboroch nikdy nedostal ani Červený kríž. A že jediní, ktorí boli ochotní s nimi a so Sovietmi sa o časti balíčkov od Červeného kríža podeliť, boli Srbi.

Po rokoch sa im M. Dzurinda a jeho vláda za to náležite odvdáčili.

2. 5. – Obete 2. svetovej vojny, ktoré prežili: Zazneli tu slová: „Historické pramene uvádzajú, že najviac zranených mala sovietska armáda, viac ako 14,5 milióna. Nasledovali Nemci s viac ako 7 miliónmi a Čína s asi miliónom sedemsto tisíc...“

Ja s týmito údajmi kategoricky nesúhlasím, pretože „moje“ poznatky hovoria, že ranených bolo počas 2. sv. vojny od 140 do 150 miliónov. A keďže RTVS vo svojich „sviečkach“ uviedla, že zabitých bolo cez vojnu od 50 do 80 miliónov ľudí, tak tento „môj“ počet je úplne logický. Veď, v akých bojoch býva viac zabitých ako ranených? Myslím si, že 2. sv. vojna také boje nepoznala.

5. 5. – Súd, ktorý zmenil vojnu na trestný čin: Hneď prvá veta tohto príspevku (komentár pod obrazom) dokázala, že tento seriál RTVS nemá kompetentného redaktora, pretože tu zaznel ďalší z údajov o počte vojnových obetí. „Druhá svetová vojna priniesla nielen dovtedy nepredstaviiteľný počet obetí, 70 až 80 miliónov,“

Vladimír Mikunda

Naša anketa

(Dokončenie zo str. 1)

voty za našu krajinu a sú na mnohých miestach našej republiky v dezolátnom stave, tie sa nespomínajú.

Nemám pocit, že okrem uctenia si „pamiatky rovnako obetí fašistického aj komunistického režimu na Slovensku“, ako je to uvedené v PVV, dôjde k náprave, k zmene, vzťah k účastníkom protifašistického odboja a k SZPB bude oficiálny, formálny.

Václav Homišan, predseda ObLV SZPB, Stará Ľubovňa: – Jedna rovina je obsah programového vyhlásenia a druhá rovina je realita jeho plnenia.

Už to, že porovnávajú vojnové fašistické Slovensko s mierovým Slovenskom za vlády komunistickej strany, nevedí nič dobrého. Kritika komunistického režimu môže zastrieť skutočné hodnoty boja nášho národa za oslobodenie spod nadvlády fašizmu. To sa zaiste môže negatívne odvíjať aj vo vzťahu k priamym účastníkom protifašistického odboja a samotného pôsobenia SZPB.

No a to nesmieme v našej spoločnosti dopustiť. Do boja za oslobodenie išli všetci bez rozdielu národnosti, rasy, viery, či politickej príslušnosti, okrem prisluhovačov fašistického režimu.

Názory respondentov sa nemusia zhodovať s názorom redakcie a vydavateľa.

Bratislavský Ružinov bude mať Park A. Wetzlera

Park pred Paneurópskou vysokou školou na rohu Ružinovskej a Tomášikovej v Bratislave bude od júna pomenovaný po Alfrédovi Wetzlerovi.

Ako väzňovi sa mu spolu s Rudolfom Vrbom podarilo ujsť z koncentračného tábora Auschwitz-Birkenau a podať správu tom, čo sa v tábore deje. Pomenovanie parku odsúhlasili bratislavskí mestskí poslanci.

– r –

Moskva dostala archívy sovietskych zajatcov

Nemecko odovzdalo 6. mája 2020 Moskve prvých 20 tisíc očíslovaných kópií dokumentov sovietskych vojnových zajatcov.

Nemecké veľvyslanectvo v RF vyhlásilo, že dokumenty „boli analyzované spoločne nemeckými i ruskými vedcami. Ide o správy Wehrmachtu pre záležitosti sovietskych vojnových zajatcov, zomretých v zajatí v Nemecku, o lekárske doklady (röntgenové snímky, záznamy tepôt), o osobné doklady zajatcov, o vojenské lístky a osobné preukazy“.

Vďaka týmto dokumentom vznikla možnosť vyjasniť si osudy zajatcov, prinavrátiť im meno a životopis.

Neskôr Nemecko plánuje odovzdať Rusku ďalšie doklady.

Podľa ria.ru, 6. 5. 2020

Čo urobil chorvátsky prezident?

Chorvátsky ľavicový prezident Zoran Milanovič odišiel v piatok 1. mája z oficiálnej štátnej ceremónie na protest proti tričku s fašistickým motívom, ktoré mal oblečené jeden z účastníkov.

„Toto je zámerná provokácia. Nechcem s tým mať nič spoločné,“ vyhlásil Milanovič.

Piatková ceremónia kladenia vencov sa uskutočnila v dedine Okučani v západnej Slavónii na počesť víťazstva chorvátskych síl nad Srbmi z roku 1995.

Podľa pravda.sk, 1. 5. 2020

V pondelok 4. mája 2020 pri mohyle M. R. Štefánika sa striedala skupina za skupinou, aby si zaspomínali na nášho veľikána, ktorý na tomto mieste tragicky zahynul.

Na snímke kladie veniec predseda bratislavského klubu Spoločnosti M. R. Štefánika Jozef Buffa pred členmi SZPB a Matice slovenskej. Pristúpil k nám aj neznámy muž s originálnou čapicou čs. legionára.

– vmi –

Generál, ktorý chodil do útoku ako obyčajný vojak

Dcéra trojnásobného Hrdinu ČSSR a Hrdinu ZSSR armádneho generála Ludvíka Svobodu Zoe Klusáková-Svobodová o svojom otcovi, o pamätníku Konevovi i o pokusoch prepisovať dejiny.

Spolu s útvarmi a zväzkami Červenej armády drvíli fašistov aj vojaci 1. čs. armádneho zboru v ZSSR pod velením Ludvíka Svobodu. Tento človek, ktorý sa stal aj prezidentom ČSSR, si vyslúžil veľkú úctu od všetkých, ktorí si ctia dejiny a pamätajú na ich poučenia.

Ako si na L. Svobodu spomínal maršal ZSSR Ivan S. Konev? „Bol organizátorom a výnimočne chrabрым človekom. Bez zveličovania sa dá o ňom povedať: taký na bojovom poli hlavu pred nepriateľom neskloní... V rokoch vojny nebol komunistom, bol však skutočným vlastencom, človekom progresívnych ideí, spojených s najlepšimi snahami a túžbami svojho národa... Svoboda bol skutočným národným hrdinom, jedným z najudatnejších ľudí, akých som poznal, vojakom v najvyššom zmysle toho slova.“

V predvečer 75. výročia Veľkého víťazstva sa dopisovateľ „RG“ v Prahe stretol so Zoe Klusákovou-Svobodovou a požiadal ju, aby si spomenula s akými pocitmi víťala 9. máj 1945.

– S matkou sme sa tri a pol roka skrývali u dobrých ľudí pred gestapom a nevychádzali sme z úkrytu. Až po vojne sme sa dozvedeli, že môj brat Miroslav a obidvaja matkíni bratia (Jaroslav a Eduard) boli popravení v Mauthause. Popravený bol aj otcov synovec Jan Doležal. Moja babička Anežka Stratilová zomrela v plynovej komore v Ravensbrucku.

Nemci nás prenasledovali, pretože celá rodina pomáhala parašutistom – čs. výsadkárom, ktorí sa pripravovali v Moskve na boj s okupantmi v protektoráte.

Okrem toho v tábore v Svatobořiciach bolo väznených 13 členov otcovej rodiny. Z matkinej strany tam bola sestra s manželom a manželka popraveného brata Jaroslava.

Preto boli moje pocity 9. mája 1945 zložité. Na jednej strane som mala radosť z ukončenia vojny a víťazstva, na druhej som žiaľila nad toľkými stratami a nešťastím.

Váš otec bol od roku 1943 v prvej línii, zúčastnil sa najkrvavejších bitiek s fašistami. Čo o tom písal vo svojich listoch?

– Otec napísal knihu „Z Buzuluku do Prahy“, ktorá vyšla v roku 1960 vo vydavateľstve Mladá fronta. Preložená

bola do niekoľkých rečí. Neskôr, v roku 1971 vo vydavateľstve Naše vojsko, vyšli dvojdielne spomienky „Cestami života“. Neskôr som vydala jeho rukou písaný osobný denník, ktorý vyšiel pod názvom „Denník vojnových čias“, ktorý sa končí jeho odchodom na front, kde bol zavedený zákaz na vedenie osobných záznamov, aby sa nedostali do nepriateľských rúk.

Knihy boli medzi čitateľmi populárne, preto boli niekoľkokrát vydané. O našej rodine, a nielen o nej, som napísala knižku „O tom, čo bolo“, jej druhé vydanie vyšlo v roku 2017.

Ludvík Svoboda dosiahol za dva roky vojny prudkú kariéru – od zástupcu veliteľa práporu do veliteľa zboru. A v apríli 1945 je už ministrom národnej obrany ČSR. Komentoval niekedy tento svoj vzlet?

– O kariére veliteľa cez vojnové obdobie, kedy ľudia každodenne riskujú životy, sa nedá hovoriť. Môj otec nešiel bojovať s fašizmom, aby robil kariéru. Z vlastného presvedčenia bojoval za oslobodenie Československa od nacistickej okupácie.

V roku 1939 L. Svoboda prešiel do Poľska, kde zo skupiny mladých dôstojníkov a poddôstojníkov vytvoril v emigrácii tzv. „Československú légiu v Poľsku“. Práve táto skupina sa stala jadrom jednotky, ktorá sa formovala v Buzuluku.

Útvar vznikol z dobrovoľníkov a aj rozširoval sa o dobrovoľníkov, ktorých sa otcovi i náčelníkovi vojenskej misie ČSR v ZSSR plukovníkovi Heliodorovi Pikovi podarilo vytrhnúť z gulagu a pracovných táborov. Uväznení sem boli hlavne za nezákonné prekročenie hranice.

Spočiatku podplukovník Svoboda sformoval v Buzuluku prápor, ktorý po prvýkrát bojoval pri Charkove. Neskôr vznikla brigáda, ktorá sa zapojila do oslobodzovania Kyjeva. Mimochodom, traja československí tankisti sa za účasť v bitke o Kyjev stali Hrdinami ZSSR, čo hovorí o bojovej kvalite tohto zväzku. Potom sa brigáda zúčastnila oslobodzovania západnej Ukrajiny.

Vďaka oslobodeniu Volyne a žijúcich tam volynských Čechov, sa brigáda rozrástla do zboru. 1. čs. armádny zbor v ZSSR sa zúčastnil Karpatsko-dukľanskej operácie a spolu s Červenou armádou 6. októbra 1944 prekročil hranicu Československa a začal oslobodzovať Slovensko. 1. čs. tanková brigáda zboru

šla cez Poľsko a zapojila sa do oslobodzovania Ostravy. Zbor spolu s Červenou armádou ukončil svoju bojovú cestu na Morave.

Frontu sa môj otec nevyhýbal, čo dosvedčujú tak jeho vojaci, ako aj sovietski velitelia. Čiže „kariéra“ nie je vhodným slovom pre život frontového veliteľa počas vojny.

Prepáčte, možno som nepoužil vhodné slovo. Maršal Konev vo svojich spomienkach spomína, že Ludvík Svoboda sa vyznačoval nezvyčajnou chrabrosťou. Takou, že do útoku niekedy šiel sám ako prostý vojak...

– Je to pravda. To isté o ňom písali aj jeho vojaci. Otec bol skúseným vojakom, veď bojoval aj v bitkách 1. sv. vojny. Preto v ťažkých situáciách šiel osobným príkladom, aby ukázal ako víťaziť i nemať zbytočné straty.

Áký bol váš otec v každodennom živote, medzi priateľmi? Áký mal vzťah k povinnostiam prezidenta, ktoré plnil od jari 1968?

– Mal rád ľudí, chápal ich problémy a ak mohol, pomáhal. Nie náhodou ho jeho vojaci v spomienkach označovali za „nášho otca“ a dievčatá, ktoré slúžili v armáde ho nazývali „naším tatíkom“.

Po vojne som sa s mnohými z nich zoznámila, prichádzali k nám domov, zvyčajne vtedy keď im vznikli nejaké problémy. Otec si želal, aby som ich spoznávala a spriatelila sa s nimi.

Dnes je veľa tých, ktorí chcú prehodnotiť výsledky 2. sv. vojny, znížiť úlohu ZSSR pri rozdrvení fašizmu. Ako si to vysvetľujete a čo na to hovoríte?

– Žiaľ, je to tak. Súčasné medzinárodné vzťahy sú používané aj na to, aby v mene svojich cieľov falšovali dejiny. Myslím si, že to predovšetkým robia politici, no nijako nie historici.

Naša česká (zrejme sa myslí československá – pozn. Bojovník) predvojnová spoločnosť bola slaviofilská. Svoju úlohu v tom zohrávali, okrem iného, aj ničím neopodstatnené výhrady k nám zo strany Nemecka a Maďarska. Hľadali sme morálnu i historickú oporu v slovanských štátoch. Rozvoju dobrých vzťahov s Ruskom napomohli aj legionári, ktorí si so sebou priniesli veľa pozitívnych spomienok, nehovoriac už o tom, že mnohí sa vrátili domov s ruskými ženami.

Nedá sa obísť epizóda s odstránením pamätníka maršala Koneva. U nás, v Rusku, to vyvolalo bolestivú reakciu. V príprave na tento rozhovor som si prečítal spomienky maršala Koneva a upriamil som pozornosť na to, s akou láskou a úctou píše o Československu, ako robil všetko čo sa dá, aby oslobodenie Prahy bolo bez poškodenia mesta. Ako si vysvetlíť vandalizmus, ktorý bol prejavovaný voči pamätníku?

– Mne osobne je celá aféra voči pamätníku maršala Koneva hlboko nepríjemná, hanbím sa za to, čo sa udialo v Prahe. Nie som v tom osamotená, lenže, žiaľ, nie je nás počuť.

Ja poznám vzťah maršala Koneva voči Československu. Počas spoločných bojov tento vojvodca predchol úprimnou úctou aj k Ludvíkovi Svobodovi, aj k ďalším druhom v zbrani. Môžem dosvedčiť, že práve Konev a maršal Žukov pomohli môjmu otcovi vyjsť z väzenia, kam sa dostal v rokoch represii pri komunistickom režime. Vtedy som študovala v Moskve.

Konev dosiahol aj oslobodenie generála Klapálka, ktorý sa tiež ocitol vo väzení na základe falošného obvinenia. Bola som svedkom toho, ako sa maršal práve od môjho otca dopočul o zatknutí Klapálka. Konev sa okamžite obrátil na prezidenta Zápotockého a razantne riekol: „Dozvedel som sa, že generál Klapálek bol zatknutý. Viete, kto je to generál Klapálek? Je to národný hrdina vášho štátu!“ O niekoľko dní bol generál oslobodený.

Považujú aj dnes vaši spoluobčania generála Svobodu za svojho národného hrdinu?

– Potomkovia tých, ktorí bojovali v radoch 1. čs. armádneho zboru v ZSSR vytvorili „Spoločnosť Ludvíka Svobodu“ a „Klub potomkov vojakov československého armádneho zboru v ZSSR a v ďalších československých útvaroch na frontoch 2. sv. vojny“. Členovia týchto spoločenstiev sa snažia zachovať pamiatku o našej účasti v 2. sv. vojne.

Na východnom Slovensku, vo Svidníku, na mieste pohrebísk sovietskych a československých vojakov, ktorí padli v Karpatsko-dukľanskej operácii, je aj pamätník Ludvíka Svobodu. Tu sa zachováva aj pamiatka na začiatok oslobodzovania Československa spod nemeckej okupácie.

Podľa rg.ru, 2. 5. 2020 (krátené), foto RIA Novosti

Za víťazstvo cti a všeludskej pravdy

Členovia ZO SZPB zo Stropkova a Svidníka, členovia Klubu Arbat Slovensko-ruskej spoločnosti v Stropkove využili 1. máj na „Cestu vďaky“. Boli sa pokloniť a poďakovať našim osloboditeľom.

Využili sme pekné počasie a navštívili sme cintoríny a pamätníky Červenej armády na východnom Slovensku, aby sme si aspoň položením kytice a zapálením sviečky uctili pamiatku jej bojovníkov. Veď za našu slobodu obetovali svoje životy. Náš národ je im vďačný za slobodu, ale aj za našu existenciu.

Cestu sme začali pri Pamätníku Sovietskej armády vo Svidníku, kde je pochovaných vyše 9 tisíc červenoarmejcov, ktorým sme položili kyticu kvetov a zapálili sviečky. Pri soche veliteľa 1. čs. armádneho zboru v ZSSR L. Svobodu sme položili kyticu karafiátov.

Potom sme prešli na cintorín na Dukle, kde spia svoj večný sen československí vojaci, ktorí padli v Karpatsko-duklianskej operácii, ktorou sa začalo priame

oslobodzovanie Československa (Slovenska).

Odtiaľ sme sa presunuli do prvej oslobodenej obce, Kalinova, ktorú 21. septembra 1944 oslobodili vojaci 1. gardovej armády generála A. A. Grečka. Pokračovali sme do Humenného, kde nás zastihol prudký dážď a tak sme bez fotografovania položili kyticu karafiátov pri pamätníku osloboditeľov na námestí.

Cestou do Michaloviec sa počasie umúdrilo. Akoby vedelo, že ideme na Ústredný vojenský cintorín Červenej armády, pričom mnohí po prvýkrát v živote. Preto sme si ho chceli dôkladne obzrieť, aby sme naň trafili aj inokedy a hlavne častejšie. Veľmi sme ocenili čin vnuka padlého poručíka Kuchtarova, ktorý nielen opravil dedov hrob, ale aj prispel na rekonštrukciu a zveľadenie cin-

torína. Buď mu veľká vďaka!

Naša púť pokračovala do Trebišova, kde nás upútal nevelký, ale udržiavaný a „milý“, ak tak možno povedať o cintoríne, pamätník osloboditeľom mesta Trebišov. Našu cestu sme ukončili na pamätníku v Dargovskom priesmyku, kde sa odohrávali tvrdé a neľútostne boje a mnoho červenoarmejcov tu položilo svoj život za našu slobodu.

Na všetkých pamätníkoch sme položili kytice, ktoré vyrobili naše členky bez nároku na odmenu, len z vďaky za našu slobodu. Na všetkých pamätníkoch bolo vidno vzťah Slovákov k svojim osloboditeľom – Červenej armáde. Nikde nechýbali kvety, a všade nás, aj keď sme to nežiadali, sprevádzali funkcionári SZPB a v družných rozhovoroch sme sa dozvedeli nielen o histórii pamätníkov, ale aj detaily z oslobodzovania jednotlivých miest. Naše poďakovanie preto patrí aj funkcionárom SZPB zo Svidníka, Medzilaboriec, Michaloviec, Trebišova a Dargova. Veríme, že sa podarí opraviť pamätník na Dargove a že pri našej najbližšej návšteve už budeme smelo kráčať po opravených schodoch.

Drahí osloboditelia, ďakujeme vám za našu slobodu, vzdávame úctu vašej obeti za nás! V srdci si uchováваме úctu a vďaka Rusom, Bielorusom, Ukrajincom a príslušníkom ostatných národov ZSSR, ale aj Rumunom a v neposlednom rade Slovákom a Čechom, ktorí sa tiež zapojili do boja proti fašizmu a nacizmu, za naše oslobodenie, za víťazstvo cti a všeludskej pravdy. **Ján Uhrík**

Medaila pre hrdinu

Dňa 3. marca 2020 delegácia Veľvyslanectva RF v SR pod vedením tajomníčky Mariji Veršinovej, sprevádzaná predsedom ZO SZPB arm. generála L. Svobodu v Čiernom Potoku Jozefom Pupalom a predsedom ZO SZPB v Tornali Mariánom Zelinom, odovzdala v Tornali v prítomnosti primátorky Anny Szögediovej medailu prezidenta RF k 75. výročiu víťazstva vo VVV bývalému rozviedčikovi a spojke partizánskej brigády Rákosi Artúrovi Soboňovi.

Vojnový hrdina sa pri udelení medaile rozlútol a niekoľkokrát zdôraznil vďačnosť ruskému ľudu a prosil o odovzdanie pozdravu prezidentovi V. Putinovi za túto medailu. **- JP -**

Vďaka hrdinom osloboditeľom!

Prvou oslobodenou obcou na južnom Slovensku bola **Péterfala (po slovensky Petrovce) 15. 12. 1944. Nasledovali Vlkyňa 17. 12. 1944 a Tornalä 19. 12. 1944, kde mal svoj štáb od 20. 12. 1944 (do 15. 1. 1945) veliteľ 2. UF maršal ZSSR Rodion Jakovlevič Malinovský.**

Za slobodu súčasného okresu Rimavská Sobota padlo 1540 vojakov Červenej armády (najviac pri oslobodzovaní Tornale 202, Uzovská Panica 122 a Hodejev 120...) a vojakov rumunskej armády pri oslobodzovaní Bretky 263.

V okrese Rožňava boli najťažšie boje v oblasti obce Kečovo a Silickej Planiny, kde

položilo životy 1210 vojakov rumunskej armády (v Paškovej ich padlo 550, v Gemerskej Hôrke 364) a vyše 200 červenoarmejcov.

Celkovo za slobodu Gemera položilo životy 2305 červenoarmejcov, 3266 rumunských vojakov, 269 vojakov 1. čs. armády na Slovensku (povstaleckej) a 87 partizánov.

Občania Gemera nezabudli na svojich osloboditeľov a začali im budovať pamätníky. Prvý bol odhalený v Tornali už 15. 4. 1945 a 1. 5. 1945 v Rimavskej Sobote a v Jesenskom.

Veľkú vďaka vyjadrujeme padlým, už nežijúcim, ale aj žijúcim osloboditeľom, našim rodákum Artúrovi Soboňovi, Ladislavovi Sládekovi, Jánovi Štefánikovi, Jánovi Antalovi, Jozefovi Špitálovi...

Jozef Pupala
predseda ZO SZPB armádneho generála L. Svobodu

Čo píšu iní

(Pokračovanie zo str. 2)

■ Jevkurov o svojom strýkovi

„Mnohí moji príbuzní bojovali, vrátane strýka Achmeda Isijejiča Jevkurova, ktorý padol pri Odeze v roku 1941,“ povedal novinám „Krasnaja zvezda“ námestník ministra obrany RF Junus-Bek Jevkurov a pochválil pri tom online projekt „Cesta pamäte“.

„Ľudia hľadajú fotografie, informácie o svojich príbuzných a takto sa dozvedajú čosi nové o svojej rodine, o tých neľahkých rokoch, o vojne. Mnohí sa začínajú zaujímať o dejiny a tým sa informačne i duchovne obohacujú.“

Multimediálnu galériu „Cesta pamäte“, ktorá bude otvorená na území Hlavného chrámu OS RF, budujú v parku „Patriot“ pri Moskve pri príležitosti 75. výročia víťazstva vo Veľkej vlasteneckej vojne. Dĺžka galérie bude mať 1 418 krokov, podľa počtu dní VVV. Nachádzať sa tam budú údaje o vyše 33 miliónoch účastníkov vojny a ich fotografie. **Podľa ria.ru, 29. 4. 2020**

■ Našiel sa parník „Armenia“

V Čiernom mori v hĺbke 1500 metrov sa našiel parník „Armenia“, ktorý Nemci potopili v roku 1941. Na jeho palube zahynuli tisíce ľudí, uvádza Ruská zemepisná spoločnosť.

Potopenie tejto lode sa považuje za jednu z najväčších námorných katastrof v dejinách. Na palube „Armenie“ sa podľa odhadov nachádzalo od 6 do 10 tisíc utečencov, ranených a lekárov. Parník „Armenia“ potopilo nacistické letectvo 7. 11. 1941 asi 15 námorných míľ od pobrežia. Vyplával zo Sevastopolu a po zbombardovaní sa potopil za štyri minúty. Katastrofu prežili len jednotlivci. **Podľa vz.ru, 27. 4. 2020**

■ Výzva na využitie skúseností zo spojenectva v 2. sv. vojne

Na využitie „neoceniteľných skúseností spojenectva“ z čias 2. sv. vojny na prekonanie nových globálnych problémov, vyzval ruský prezident V. Putin v uvítacom vyhlásení pri výstave Stalin – Churchill – Roosevelt: spoločný boj s nacizmom.

„Dnes bojujeme s tými najzávažnejšími výzvami 21. storočia. Vzdávame hold statočnosti a odvahe všetkých, ktorí spolu bojovali, aby porazili fašizmus. Na ich hrdinské činy nikdy nezaбудneme,“ uvádza spoločné vyhlásenie. **HSP/Sputnik, 27. 4. 2020 (výňatok)**

■ Odpoveď Rusom zo Sachsenhausenu

V pamätníku Sachsenhausen, ktorý sa nachádza na mieste rovnomenného koncentračného tábora, odpovedali na otvorený list Ruskej historickej spoločnosti a Ruskej vojensko-historickej spoločnosti, v ktorom bol skritizovaný tak formát organizácie pamätných podujatí, ako aj údajne nedostatočné uvádzanie hlavnej úlohy Červenej armády pri oslobodení tábora.

Do koncentračného tábora bolo v rokoch 1936 až 1945 zavretých vyše 200 tisíc väzňov. Desiatky tisíc z nich tam zomreli od hladu, chorôb, od nútenej práce a lekárskeho pokusu nacistických esesáckych lekárov.

Tábor, v ktorom bolo už len tritisíc väzňov, oslobodili jednotky Červenej armády a Vojska Poľského 22. 4. 1945. Pred príchodom osloboditeľov bolo 30 tisíc väzňov vyhnaných na „pochod smrti“.

Zatvorený pietny akt na počesť 75. výročia oslobodenia táborov v Sachsenhausene a Ravensbrücku sa tohto roku konal 19. apríla. Zúčastnili a ho predstavitelia SRN, EP, Poľska a spolkovej krajiny Brandenburg. Predstavitelia RHS a RVHS poukázali na to, že ruská strana sem nebola pozvaná a s výnimkou predsedu vlády Brandenburku nikto ani slovom nespomenul, že tento koncentračný tábor oslobodili útvary Červenej armády.

Na túto okolnosť sa dá nazerať ako na „pokračovanie línie súčasných politických elít, smerujúcej k priamej a hrubej falzifikácii dejín druhej svetovej vojny,“ hovorí sa vo vyhlásení.

„Je nám ľúto, že vznikol tento nesprávny dojem, že oslobodenie koncentračného tábora Sachsenhausen sovietskymi a poľskými vojakmi nebolo patričným spôsobom označené. Na webovej stránke, ktorá bola vytvorená pri príležitosti 75. výročia oslobodenia, je umiestnený aj animovaný film s názvom „Am Lagertor“ (Pri táborovej bráne), v ktorom sa hovorí o oslobodení koncentračného tábora Sachsenhausen z pohľadu oslobodených väzňov a osloboditeľov. V tomto filme je dôsledne ukázaný fakt, že tábor oslobodila Červená armáda,“ hovorí sa v odpovedi pamätníka Sachsenhausen na otázku RIA Novosti.

Podľa ria.ru, 23. 4. 2020

(Pokračovanie na str. 11)

Mŕtvi ľudia dostávajú viac kvetov ako živí, pretože smútok je silnejší než vďačnosť. A. Franková

Moravské Lieskové si pripomenulo svojich hrdinov

S ohľadom na zdravotné riziká sme si tohto roku len tichou spomienkou pripomenuli 11. apríl roku 1945, kedy našu obec oslobodili vojská 40. sovietskej armády pod velením generálplukovníka Filipa F. Žmačenka a 4. rumunskej armády generála Nicolasa Dascalescu.

Nezabudli sme ani na tých, ktorí sa aktívne zapojili do protinacistického partizánskeho odboja a na tých, ktorí dobrovoľne odišli na stredné Slovensko, aby sa zapojili do SNP. Nezabudli sme ani na našich rodákov, ktorí pomáhali ilegálnemu odboju na moravsko-slovenskom pomedzí. V konečnom dôsledku sme zabudli ani na nevinné obeť nacistov,

hrdinov a obetí vojny, spomenuté boli zlomové udalosti, ale aj slová vďaky, uznania a záväzku do budúcnosti. V mene všetkých vzdalo hrdinom a obetiam vojny obečné zastupiteľstvo i starosta obce.

Následne zástupcovia obce a ZO SZPB položili pietne vence k pamätným tabuliam. Pred budovou obecného úradu, kde má čestné miesto mramorová doska s menom rodáka z Moravského Lieskového, kpt. Juraja Adamoviča, veliteľa leteckého partizánskeho oddielu Rázus. Na budove miest-

Takto to u nás vyzeralo kým nebačoval koronavírus.

nej Spojenej školy, kde je umiestnená spomienková tabuľa padlého červenoarmejca poručíka Nikolaja Nikolajeviča Smirnova (v civilnom ži-

vote učiteľa) a tiež na mieste jeho posledného boja za našu slobodu v miestnej časti Šance.

Tichá spomienka zastupiteľov patrila im a všetkým ich spolubojovníkom, ktorých životy i smrť sú zviazané s regiónom a obcou Moravské Lieskové.

Ján Hargáš

Pripomenuli sme si hrdinstvo čs. vojakov

Pri pamätníku vojakov 1. čs. armádneho zboru v ZSSR na Javorine 30. apríla 2020, v deň 75. výročia oslobodenia Žilinskej kotliny, na regionálnom spomienkovom stretnutí vzdali úctu delegácie tunajších samospráv, politických strán a združení.

Vojaci 1. čs. armádneho zboru v ZSSR s veliteľom Ludvíkom Svobodom preukázali vysoký stupeň odhodlania a bojového ducha. Významnou mierou sa podieľali na porážke nemeckých a maďarských vojsk od Dukly cez Liptovský Mikuláš a Malú Fatru.

V horách Malej Fatry, už pod velením generála Karla Kratochvíla (L. Svoboda bol 4. apríla 1945 vymenovaný za ministra obrany ČSR), proti dobre vybudovanej nemeckej obrane, vojaci preukázali veľké hrdinstvo a sebaobetovanie. Zbor tu stratil vyše 1300 padlých, ranených a nezvestných vojakov. 27. apríla, po spojení s vojskami 138. streleckej divízie Červenej armády gen. Vasiljeva, oslobodili obce Strečno a Straňavy.

V Skalici aj o poznávaní a zachovávaní historických tradícií

Veniec osloboditeľom pri príležitosti 75. výročia oslobodenia našej vlasti Červenou armádou položil 27. apríla 2020 v starobylom kráľovskom meste Skalica tretí tajomník Velvyslanectva RF v SR Dmitrij Vaščenko.

Ruského diplomata na MsÚ prijala primátorka Anna Mierna. V prítomnosti viceprimátorky Veroniky Hanzalíkovej, predsedníčky a tajomníčky ObV SZPB Senica Dagmar Jůzkovej a Ľubice Krištofovej, sa rozprúdila debata o možnej spolupráci Ruska s mestom Skalica v oblasti priemyslu, kultúry, či tradícií. Hovorilo sa aj o možných výmenných pobytoch, o spolupráci v rámci poznávania a zachovávaní historických tradícií RF a SR.

Potom sa pri Pamätníku oslobodenia na Mallého ulici konal pietny akt kladenia vencov.

Dagmar Jůzková

Pandémia našu úctu nezničí!

V stredu 29. apríla sa na Námestí SNP pri Pamätníku osloboditeľov v Trnave zišlo niekoľko ľudí a keď sa pri nich zastavilo auto, na ktorom vlajka ruská vlajka, všetci v úcte privítali velvyslancu RF v SR Alexeja Leonidoviča Fedotova.

Osobne ho privítal aj trnavský primátor Peter Bročka a predseda ObV SZPB Jozef Petrás. Po krátkom zvitani sa všetci položili vence v úcte k našim osloboditeľom. Kyticou karafiátov im ju vyjadrili aj bývalý predseda TSK Tibor Mikuš, členka trnavského oblastného výboru SZPB Ľudmila Hulková a oblastná tajomníčka SZPB Terézia Prokopová.

Prítomný bol aj predseda petičného výboru za zachovanie Pamätníka osloboditeľov na pôvodnom mieste Jozef Práznský.

Po kladení vencov sa predseda oblastného výboru SZPB J. Petrás poďakoval veľvyslancovi za oslobodenie Slovenska Červenou armádou.

ObV SZPB v Trnave

Sláva osloboditeľom

V deň 75. výročia oslobodenia mesta Žilina 30. apríla 2020 sa vo Vojenskom cintoríne na Bôriku uskutočnilo spomienkové stretnutie. Delegácie tu vzdali úctu vojakom a dôstojníkom Červenej armády, ktorí položili život za oslobodenie L. Mikuláša, Oravy, Kysúc, Žilinskej kotliny a časti Bytčianska.

Vence k pamätníku vojakov Červenej armády položili primátor mesta Žilina Peter Fiabane, predsedníčka ŽSK Monika Jurinová, radca a konzul Veľvyslanectva RF na Slovensku, delegácia veľvyslanectva Bieloruska v SR, delegácia OS SR a zástupcovia politických strán a hnutí. Za SZPB veniec položil predseda Oblastnej organizácie SZPB Žilina a podpredseda ÚR SZPB Juraj Drotár. Všetci položili vence aj k pamätníku osloboditeľov v Sade SNP a na hroby vojakov 1. čs. armádneho zboru v ZSSR padlých pri oslobodzovaní Žiliny a popravených antifašistov na Starom mestskom cintoríne.

Na žilinskom vojenskom cintoríne odpočívajú v štyroch spoločných a v 72 samostatných hrobách 1907 hrdinov – vojakov a dôstojníkov 18. armády genpor. Antona J. Gastiloviča, 17. gardového streleckého zboru genpor. N. V. Medvedeva.

Uctili sme si pamiatku vojnových obetí

Aj v tejto neľahkej dobe sme nezabudli na hrdinov a obeť 2. sv. vojny. Ich pamiatku sme si uctili pri pomníku, ktorý má v opatere ZO SZPB Martin-stred.

Pomník sa nachádza na Starkého lúke (Sasinková ulica), kde na prelome mesiacov január – február 1945 nemeckí nacisti zavraždili 21 účastníkov protifašistického odboja.

Na pietnej spomienke sme si pripomenuli odvahu odbojárov, ktorí neváhali a vzopreli sa nemeckým okupantom, za čo zaplatili svojimi životmi.

Pre ďalšie generácie je to výzva, aby si chránili slobodu a nedopustili hrôzy, za ktoré naši predkovia položili svoje životy.

Na pietnej spomienke sa zúčastnili: pplk. v. v. Imrich Repka, Daniel Medzihradský, prap. v. v. Ján Gordík a predsedníčka ZO SZPB Martin-stred Božena Repková.

- BR -

V Liptovskom Trnenci si uctili 75. výročie oslobodenia

Jednotky 1. čs. armádneho zboru v ZSSR dokončili starostlivé prípravy a o 04.00 hod. 30. marca 1945 prekvapujúco prešli do útoku, aby prelomili obranu nepriateľa pri L. Mikuláši.

Vojaci 1. čs. brigády okrem iného dosiahli hrebeň severovýchodne od Liptovského Trnovca. Tu ich vystriedala 3. čs. brigáda, ktorej jednotky viedli boje o udržanie získaných postavení na výšinných 828 Trnovecké háje a 915 Háje až do 3. apríla 1945. Za celé štyri dni nepriateľ skupinami 100–300 mužov, podporovanými 2–8 tankami sa 31-krát pokúšal o protiútoky. V týchto bojoch padlo alebo bolo zranených približne 100 čs. vojakov.

Členovia ZO SZPB v L. Trnenci, v úzkej spolupráci s historicko-dokumentačnou komisiou Oblastného výboru SZPB v Liptovskom Mikuláši, na počesť padlých a ako pripomienku bojov v blízkosti hrobu neznámeho príslušníka 3. čs. brigády, postavili na turistickú trasu vyhladkové odpočívadlo s panoramatickým výhľadom na bojisko a osadili informačnú tabuľu.

Ján Babka, predseda ZO SZPB v Liptovskom Trnenci

Veniec kladie primátor P. Fiabane.

Spomienkové stretnutia ku dňu oslobodenia 30. apríla sa konali aj v ostatných v obciach a mestách Rajeckej doliny, Žilinskej kotliny, na Kysuciach a Bytčiansku, ktoré organizovali samosprávy a organizácie SZPB.

- JD -, foto: MeO Žilina

Úcta, vyjadrená v Skalitom

Obec Skalité na severozápade Slovenska oslobodili pred 75 rokmi 30. apríla 1945 vojaci Červenej armády, 24. streleckej divízie genmjr. Fjodora A. Prochorova. Tá od poľského Zywca oslobodzovala hornokysucké obce.

V boji o prístupy k štátnej hranici zvidela divízia ťažké boje s brániacimi sa vojakmi Wehrmachtu a SS. Straty na oboch stranách boli vysoké. Pri postupe do obce Čierne v Skalitom 1. mája 1945 hrdinskou smrťou padla 28-ročná lekárka npor. Ľubov Alexandrovna Ivanova a ďalší vojaci Červenej armády.

Úctu osloboditeľom 30. apríla 2020 pri Pamätníku osloboditeľov vzdali starosta Jozef Cech, predseda ZO SZPB Milan Zŕň, za Oblastný výbor SZPB Žilina – predseda KRK pri ObV SZPB Michal Hargáš a zástupcovia obecných združení.

Juraj Drotár, foto OÚ Skalité

Výročia a významné dni si ctíme

Výbor ZO SZPB v Zemianskych Kostolnoch v mesiaci január odsúhlasil plán práce na rok 2020.

Naplánované stretnutie k sviatku MDŽ na 4. 3. 2020 sme stihli, každej členke sme venovali kvietok a poďakovali sa jej za prácu. Pri príležitosti 75. výročia oslobodenia našej obce 4. apríla sovietskou a rumunskou armádou sme sa už pre pandémiu nemohli spoločne stretnúť. Predsedníčka Anna Kománeková zabezpečila dva pietne vence a spolu s tajomníčkou A. Oršulovou a členkou výboru O. Mrtvíkovou ich položili k Pamätníku SNP. Spomienku pri zapálených sviečkach venovali 72 zavraždeným vo vojenskom objekte v obci, ktorí položili životy za našu slobodu.

Slávnostný príhovor k výročiu oslobodenia prečítala starostka obce Zemianske Kostolany J. Školiková v miestnom rozhlase.

- AK -

75. výročie Semetešskej tragédie

Štatistiky uvádzajú, že priemerný vek mužov na Slovensku je 73,8 roka, ženy sa dožívajú o sedem rokov viac. Pokojne preto môžeme povedať, že od udalostí, ktoré sa odohrali 20. apríla 1945 vo Vysokéj nad Kysucou v osade Semeteš uplynul jeden priemerný mužský vek.

Niet preto divu, že mnohým mladým sa tunajšia hrôzostrašná udalosť 2. sv. vojny, pri ktorej bolo chladnokrvne zavraždených 21 mužov vo veku od 16 do 61 rokov, môže zdať ako vymyslený príbeh starých mám.

Udalosť je v histórii obce i celého Kysuckého regiónu známa ako Semetešská tragédia a, bohužiaľ, k vymyslenému príbehu má veľmi ďaleko. Išlo o poslednú masovú popravu počas 2. sv. vojny na území Slovenska, počas ktorej malo pôvodne zomrieť 22 mužov. Avšak doslova zázrakom sa jednému z nich, Štefanovi Cipárovi, podarilo

prežiť. Beštialita a chladnokrvnosť vrahov vháňa i dnes slzy do očí nielen žijúcim pamätníkom, ale aj ich poslucháčom.

Je nesmierne dôležité, aby ľudia nezabudli a preto obec Vysoká nad Kysucou každoročne organizuje pri pamätníku obetiam Semetešskej tragédie pietnu spomienku na „čierny“ deň jej histórie.

V súvislosti s pandemiou nebolo možné zorganizovať pietnu spomienku v tradičnom rozsahu. Zabudnúť na ňu však nesmieme a preto starosta obce Vysoká nad Kysucou, spoločne s predsedom ZO SZPB Tibo-

rom Gáborikom a členom organizácie Pavlom Polkom v mene všetkých obyvateľov obce položili k Pamätníku obetiam Semetešskej tragédie 20. apríla 2020 kvetinové vence, ako symbol spomienky, že i po 75-tich rokoch pamätáme na chlapcov a chlapov, ktorým životné sny a túžby zobrali bezcitní vrahovia.

Čeť ich pamiatke!

Aj také sú spomienky na dni vojny a oslobodenie. Obec Vysoká nad Kysucou a osada Semeteš boli po zdaní nemeckej obrany oslobodené 2. mája 1945 vojakmi Červenej armády, 138. streleckej divízie gen. A. F. Vasilieva, 18. armády generála A. J. Gastiloviča.

Tibor Gáborik, – JD –
foto OÚ Vysoká nad Kysucou

Nájdenie nezvestného slovenského vojaka na Kryme

V roku 2003 členovia Slovenskej speleologickej spoločnosti zorganizovali študijnú cestu na Krym za jaskyňami. Počas nej sme v oblasti Dolgorukovskojjajly, ktorá sa nachádza neďaleko Kurganu slávy, našli zabudnutý pamätník slovenských vojakov z roku 1944. Stál stratený na okraji lesa, nevedel k nemu žiadny upravený chodník, bol skrátka opustený a čiastočne poškodený.

O tejto pamiatke sme prostredníctvom tlaču oboznámili slovenskú verejnosť. Po publikovaní príspevku v dvojtyždenníku Bojovník sa nám ozvala pani Ľubica Antalová, že prostredníctvom nášho článku našla 60 rokov nezvestného brata Františka Babica. To na nás tak zapôsobilo, že sme sa rozhodli pamätník opraviť. Obrátili sme sa na vtedajšieho prezidenta SR Rudolfa Schustera, ktorý nám

zabezpečil povolenie na opravu pamätníka zo strany samosprávy na Kryme.

Na jeseň 2004 sme na Krym opäť vycestovali v zostave Pavel Ballo, Peter Holúbek, Pavol Javorek, Miroslav Matejka, Milan Mišík a Igor Staník. Po príchode k pamätníku, nachádzajúcim sa neďaleko Simferopola v nadmorskej výške 880 metrov, sme vytrhali burinu, vyrúbali všetky zakrývajúce kríky, obnovili písmená na nehrdzavejúcom plechu a zasadili javory, ktoré sme špeciálne na tento účel priviezli zo Slovenska. Strávili sme tu aj jasnú noc, počas ktorej sme uvažovali o osude a zmýšľaní tých, ktorí tu pred desiatkami rokov opustili okupačnú slovenskú armádu a vstúpili do partizánskych oddielov.

František Babic, ktorý narukoval do slovenskej armády, sa zúčastnil bojov na Kryme ako príslušník tzv. rýchlej divízie,

ktorá po boku nemeckej nacistickej armády vtrhla ako spojenec na územie Sovietskeho zväzu. Doma sa počas dovolenky medzi bojmi na východnom fronte sestre zdôveril, že plánuje prejsť na stranu Sovietov, lebo nechce bojovať na strane nacistického Nemecka a slovenského štátu. Pri odchode sestre povedal o svojom pocity, že sa už domov pravdepodobne nevráti. Jeho predtucha sa, bohužiaľ, naplnila, ale informácia o jeho skone a mieste úmrtia sa domov na Slovensko dostala až po dlhých rokoch.

Pátraním vo vojenských archívoch na Slovensku sa nám o Františkovi Babicovi nič bližšie nepodarilo zistiť. Bola to práve jeho sestra, ktorá sa nám ozvala, keď na základe našich aktivít našla nezvestného brata. V knihe LUGOVOJ, H. D.: Pobratimy, Kijev 1995 sme sa dozvedeli, že František Babic prešiel k par-

tizantom 1. 10. 1943 a bol zaradený do oddielu, ktorému velil Fedor Fedorenko. Zahynul v boji 8. 11. 1943. Oddiel vtedy pripravil pascu pre nemecký prápor na pochode, ktorému chcel ukoristiť materiál. Babic kryl odchod oddielu. Po boji sa okolo neho našlo sedem mŕtvych Nemcov a on sám sa zastrelil poslednou guľkou z pištole.

Na záver sa chceme poďakovať Milošovi Krnovi z Bratislavy, Jurajovi Vrnkovi z Prahy, Ľubomírovi Kružliakovi z Liptovského Mikuláša, Ladislavovi Iždinskému z Rimavskej Soboty a prezidentovi SR Rudolfovi Schusterovi, bez ktorých by sa pamätník s najväčšou pravdepodobnosťou nepodarilo opraviť.

Pri príležitosti 75. výročia ukončenia druhej svetovej vojny v Európe napísali členovia Spoločnosti rodákov a priateľov Ruska – Beriozka a úprimní priatelia občanov Ruskej federácie: Pavel Ballo, Peter Holúbek, Pavel Javorek, Miroslav Kudla, Miroslav Matejka, Milan Mišík, Igor Staník a Ján Vajs.

Spomienka na oslobodzovanie Trenčianskych Teplíc

Každoročne si 10. apríla pripomíname udalosti z roku 1945, kedy vojaci 40. sovietskej armády spolu s vojakmi 4. rumunskej armády oslobodili mesto Trenčianske Teplice.

Nemci ešte boli v Trenčianskych Tepliciach, keď 6. apríla prišiel sovietsky rozvedčík k pekárovi Zuštinovi, ktorý býval na Machnáčskej ulici, a informoval sa o situácii v meste. V ďalších dňoch sa ocitlo priamo v ohnisku bojov. Nemci

mali v meste silnú posádku, trikrát sa im podarilo odraziť útok osloboditeľov.

Pri prechode frontu sa obyvatelia Trenčianskych Teplíc skrývali v rôznych úkrytoch, pivniciach, kde boli chránení pred účinkami ťažkých zbraní,

diel, raketometov a mínometov.

Ráno 9. apríla sa na židovskom cintoríne na Machnáčskej ulici rozložili rumunskí vojaci, ktorí si vytvorili lôžka na smrekovej čečine prikrýtej celtami. Vyzbrojení boli nmodernými delami a mínometmi. Na presun používali kone. Do Trenčianskych Teplíc vstúpili od Motešíc, cez kopec Machnáč.

Keď osloboditelia vstúpili do mesta, bola na nich vidieť fyzická aj psychická vyčerpanosť v dôsledku ťažkých a dlhotrvajúcich pochodov a bojov. Mnohí boli vo veľmi zlom zdravotnom stave. Mali doráňané nohy a niektorí mali horúčky. Ranení boli ošetrovaní v Domove speváckeho zboru slovenských učiteľov, nachádzajúcom sa na dnešnej Partizánskej ulici, v ktorom predtým sídlila jednotka SS, a v ktorom bola zriadená provizórna ošetrovňa, aj keď budova bola poškodená zásahmi diel

a následným požiarom.

Miestne ženy pomáhali chorým, obväzovali im odreté nohy a poskytovali lieky proti horúčkam. Zháňali suroviny a pripravovali pre nich jedlo. Keď vojaci priniesli múku a masť, tak ženy im zarobili vo vedre cesto a napiekli palacinky s lekvárom.

Pri oslobodzovaní Trenčianskych Teplíc zahynulo 111 rumunských vojakov a 5 černoarmejcov.

* * *

Zvlášť dojímavý je osud mladej ošetrovatelky sovietskej armády Rukie Saljachovovej z Kazane.

V čase, ako sa tu front na niekoľko dní zastavil, pretože mosty cez Váh boli zničené a na pravom brehu Váhu si Nemci vybudovali silné opevnenia, pred Grandhotelom ju postrelil jeden z tých, ktorí sa ešte skrývali v okolitých horách.

Rukia Saljachovová.

Zraneniu podľahla. Pochovali ju pri kostole. Neskôr jej pozostatky previezli do Bratislavy na Slavín.

V roku 1972 sa podarilo cez Červený kríž vypátrať jej starú matku a sestru, ktoré navštívili miesto, kde Rukia zahynula, aj jej hrob na Slavíne.

ZO SZPB T. Teplice

Vitazný nástup vojakov oslobodzovacích armád v kúpeľnom parku.

Druhá svetová vojna a Slovensko

8. mája 2020 si Európa pripomenie už 75. výročie skončenia 2. svetovej vojny na svojom kontinente, ktorá sa rozpútala z Nemecko-poľského konfliktu 1. 9. 1939.

Druhá svetová vojna trvala dlhých 2194 dní. V Európe sa skončila podpísaním bezpodmienečnej kapitulácie Nemecka 8. mája 1945 (podľa SEČ). Jej definitívny koniec však nastal podpísaním bezpodmienečnej kapitulácie Japonska na americkej bojovej lodi USS Missouri v Tokijskom zálive dňa 2. septembra 1945.

Do tejto doposiaľ najstrašnejšej vojny v dejinách ľudstva sa postupne zapojilo viac než 60 krajín sveta, v ktorých žilo cca 80 % vtedajšej svetovej populácie. Priama bojová činnosť zasiahla územie vyše 40 štátov: bojovalo sa v Európe, severnej Afrike, Atlantiku, Oceánii, v južnej a juhovýchodnej Ázii (i na dvoch amerických ostrovoch Attu a Kiska – pozn. Bojovník). Do armád bojujúcich štátov bolo postupne zaradených až 110 miliónov ľudí. Počas šiestich rokov trvania vojny zomreli a utrpeli zranenia desiatky miliónov ľudí (niektoré zdroje hovoria o 150 miliónoch zranených – pozn. Bojovník). Napriek úsiliu odborníkov z rôznych vedných disciplín z celého sveta sa ani po siedmich desaťročiach po jej skončení nepodarilo definitívne uzavrieť kapitolu vojnových obetí.

Podľa najnovších vedeckou obcou akceptovaných údajov v nej zahynulo cca 60 miliónov ľudí (Podľa iných až do 80 miliónov, pričom najväčšie obete mala mať Čína – až 35 miliónov, nakoľko bola okupovaná už v roku 1931 – pozn. Bojovník). Zo súhrnného počtu týchto vojnových obetí pripadá približne 83 % na príslušníkov štátov protifašistickej koalície a 17 % obetí na obyvateľstvo mocností Osi a ich spojencov. Najväčšie straty, 27 miliónov (podľa ruských zdrojov 27,8 milióna – pozn. Bojovník) vojakov a civilistov, utrpel vtedajší Sovietsky zväz. Suma celkových výdavkov na vojnu predstavovala 4 bilióny amerických dolárov.

Do vojnového diania aktívne vstúpila aj vtedajšia Slovenská republika, ktorej branná moc sa ako prvá ocitla na fronte po boku nemeckého Wehrmachtu pri napadnutí Poľska. O rok a pol neskôršie potvrdilo vojnové spojenectvo Slovenskej republiky s nacistickým Nemeckom vyslanie slovenskej armádnej skupiny s 50 689 mužmi do ťaženia proti Sovietskemu zväzu. Po účasti vo vojne proti Poľsku a zapojení sa do vojny proti Sovietskemu zväzu, vyhlásila Slovenská republika ako signatár Paktu troch mocností, dňa 12. decembra 1941 vojnu Spojeným štátom americkým a Veľkej Británii.

Vojaci slovenskej armády tak od začiatku druhej svetovej vojny do jej posledných dní bojovali

na európskom bojisku, okrem územia svojej vlasti pôsobili na území súčasných desiatich krajín, a to Poľska, Ukrajiny, Bieloruska, Ruska, Moldavska, Rumunska, Maďarska, Rakúska, Talianska a Česka.

Ich činnosť mala rôznu podobu. Slovenskí vojaci sa zúčastňovali bojov na fronte, zabezpečovali ochranu cestných a železničných komunikácií a iných vojensky významných objektov v tyle nemeckých frontových vojsk, na okupovaných územiach bojovali proti partizánom, budovali obranné postavenia pre ustupujúce nemecké vojská.

Na druhej strane od prvých dní vojny sa Slováci a príslušníci národností žijúcich na území Slovenska aktívne zapojili na rôznych bojiskách do vojnových operácií proti nacistickému Nemecku a jeho satelitom, a to nielen v čs. vojenských zahraničných jednotkách, v povstaleckej 1. čs. armáde na Slovensku a v domácom partizánskom hnutí, ale aj v armádach iných štátov protifašistickej koalície, či v hnutiach odporu na území okupovaných krajín.

Čs. vojenské jednotky vytvorené v zahraničí sa zúčastnili bojov v Poľsku a vo Francúzsku, podieľali sa na protivzdušnej obrane Veľkej Británie, na leteckej vojne proti Nemecku a jeho spojencom v radoch britského kráľovského letectva, invázie do severného Francúzska, Arnhemskej a Rýnskej výsadkovej operácie, bojovali v severnej Afrike a v Sýrii. Na východnom fronte bojovali v Charkovskej obrannej operácii, Kyjevskej útočnej operácii, Kyjevskej obrannej operácii, v Žitomírsko-berdičevskej a Koršuň-ševčenskovej operácii.

Do bojov pri oslobodzovaní

Slovenska, trvajúcich od prvej dekády septembra 1944 do začiatku mája 1945, sa aktívne zapojili príslušníci 1. čs. armádneho zboru v ZSSR, ktorý bol sformovaný na území vtedajšieho Sovietskeho zväzu.

1. čs. armádny zbor v ZSSR počas týchto bojov pôsobil v rámci vojsk sovietskej Červenej armády, v podriadenosti veliteľovi armády, v rámci ktorej bol nasadený na príslušnom úseku sovietsko-nemeckého frontu.

Jeho bojová činnosť spojená s oslobodzovaním Slovenska sa začala 9. septembra 1944, t.j. v deň jeho nasadenia do bojov v Karpatko-duklianskej operácii. Definitívne sa skončila prechodom jeho hlavných síl cez slovensko-moravskú hranicu v Javorníkoch 3. mája 1945. Počas tohto obdobia sa príslušníci zboru na území Slovenska zúčastnili na realizácii Karpatko-duklianskej operácie, ktorá bola súčasťou Východokarpatskej operácie Červenej armády (8. 9.–28. 10. 1944), Východoslovenskej operácie (20. 11.–31. 12. 1944), Západokarpatskej (12. 1.–28. 2. 1945) a Ostravskej operácie (10. 3.–5. 5. 1945). Do konca oslobodzovacích bojov sa ešte zapojili do Pražskej operácie na území Moravy, a symbolickým zakončením ich bojovej cesty sa stal slávnostný pochod jednotiek 1. čs. armádneho zboru v ZSSR ulicami Prahy 17. mája 1945.

Čs. vojenské jednotky, ktoré sa počas druhej svetovej vojny sformovali na území Poľska, Francúzska, Stredného východu, Veľkej Británie a Sovietskeho zväzu, ako aj jednotky povstaleckej 1. čs. armády na Slovensku a partizánske jednotky, síce predstavovali len nepatrnú časť miliónových armád protifašistickej koalície, ale ich boje a obete sa napriek tomu stali uznávanou súčasťou vojenského úsilia demokratických národov a štátov víťaznej koalície druhej svetovej vojny.

Podľa vhu.sk

Viete, že...?

...veliteľ 12. skupiny spojeneckých armád americký generál Omar Bradley podaroval sovietskemu maršalovi Ivanovi S. Konevovi na počesť stretnutia na Labe nový džíp?

Informáciu o tom nedávno zverejnil expert Ruskej vojensko-historickej spoločnosti Nikita Buranov, pričom spresnil, že k autu bola priložená aj karabína a debnička na náradie bola plná amerických cigariet.

Auto dostalo aj nezvyčajné pomenovanie „Mary K“, avšak na kapote bol nápis v angličtine a ruštine: „Veliteľovi 1. ukrajinského frontu od vojakov 1., 3., 9. a 15. americkej armády“.

Konev, na oplátku, podaroval americkému generálovi donského žrebca, na sedle ktorého bola vyšíta červená hviezda, symbol Červenej armády.

...prvá jednotka československého vojska v zahraničí vznikla v Poľsku?

„Po rozbití Československa a nasledujúcom vzniku Slovenského štátu (14. marca 1939) a protektorátu Čechy a Morava (formálne od 16. marca 1939) viedli prvé kroky českých a slovenských vlastencov do Poľska. Pre väčšinu z nich však Poľsko znamenalo len krátku zastávku na ceste do Francúzska, resp. Veľkej Británie.

Z poľských prístavov v období od 22. mája do 21. augusta 1939 odplávalo do Francúzska šesť lodných transportov s 1 212 mužmi. Pred odchodom prvého z nich vznikla 30. apríla v Krakove Zahraničná vojenská skupina československá (veliteľ npor. J. Král, od 19. júna pplk. L. Svoboda).

Prví Slováci prišli do Krakova 10. mája 1939. Do konca júna sa ich počet rozrástol na 86 mužov. V tomto mesiaci prideliť poľské velenie čs. vojenskej skupine tábor v Malých Bronowiciach. V auguste 1939 rozhodlo o jej presune do tábora v Lesznej pri Baranowiciach. V tomto období mala čs. vojenská skupina 870 vojakov. Do tábora v Lesznej sa presunulo 632 osôb, zvyšok zostal v Malých Bronowiciach pod velením škpt. F. Divokého.

Už na tretí deň po vypuknutí 2. sv. vojny (3. 9. 1939) vydal Ignacy Mościcki, prezident Poľskej republiky, dekrét o utvorení Českej a slovenskej légie, ktorá sa stala časťou poľskej armády. Realizáciou prezidentského dekrétu bol poverený div. gen. Tadeusz Kasprzycki, minister vojenstva Poľskej republiky.

V dôsledku rýchleho postupu nemeckých vojsk sa Českú a slovenskú légii nepodarilo dostatočne vystrojiť ani vyzbrojiť. Jedenásteho septembra bol vydaný rozkaz na evakuáciu tábora v Lesznej, ktorý sa realizoval v noci z 11. na 12. septembra, česká a slovenská légia najskôr smerovala na Rovno a Lvov, neskôr na Tarnopol. Dňa 13. septembra dorazila do mestečka Hluboczek Wielki, kde sa ubytovala. Dvadsaťsedemčlenná skupina pod velením Slováka npor. v zál. P. Styka 17. septembra zasiahla proti nepriateľskému letectvu, pričom jedno lietadlo zostrelila a ďalšie poškodila.

V noci zo 17. na 18. septembra hlavné sily légie dosiahli obec Horodyszczce, kde nadviazali kontakt s jednotkami Červenej armády, ktoré ich odzbrojili a vzápätí odoslali do svojho tyla. Na územie Sovietskeho zväzu sa dostala aj skupina npor. v zál. P. Styka. Skupina škpt. F. Divokého v počte 189 mužov ustúpila na územie Rumunska.

Okrem príslušníkov Českej a slovenskej légie v Poľsku pôsobili aj ďalší Česi a Slováci, ktorí sa v počte 93 osôb dobrovoľne prihlásili do poľského letectva. Medzi nimi boli aj ôsmi slovenskí letci, ktorí 7. júna 1939 dezertovali z piešťanského letiska s úmyslom zapojiť sa do čs. zahraničného odboja,“ uvádza na stránke www.vhu.sk historik Jozef Bystrický.

...po vojne bol v rokoch (1945–1946) v ZSSR štátnym sviatkom aj 3. september, ako deň ukončenia 2. sv. vojny? Ale, že už v roku 1947 bol zrušený a zostal z neho len pamätný deň?

Vojna medzi ZSSR a Japonskom trvala menej ako mesiac, pričom mnohopočetná Kvantungská armáda bola rozbitá za pár dní. Na sovietskej strane padlo 12 tisíc vojakov, na japonskej minimálne dva a podľa niektorých odhadov až sedemkrát viac.

Od 7. apríla 2020 je v Rusku 3. september opäť Dňom bojovej slávy.

...medzi nositeľmi sudetského Radu Karla IV. je aj Lev Prchala (1892–1966)?

Je to človek, ktorý mal neuveriteľnú politickú dráhu. V čase Mnichovského diktátu sa nám videl ako generál, ktorý obviňuje Edvarda Beneša zo zrady národných záujmov a mieri naň pištoľou, nakoniec sa zmenil na obrancu a priateľa sudetských Nemcov a so svojim kamarátom Wenzlom Jakschom (1896–1966) presadzuje návrat sudetských Nemcov do Československa.

Prchalovi ani Jakschovi pritom nevedelo uzavierať spoločenstvá s nacistickými pohlavármi, ktorí vďaka povojnovým amnestiám unikli trestu za podieľanie sa na vojnových zločinoch.

A. Mikundová a – r –

- **Bacúch:** Filip Podolák 90 a Oľga Pravotiaková 82 rokov.
- **Báčkov:** Helena Antalíková 65 rokov.
- **Banská Bystrica – Fončorda „B“:** Štefan Radoš 70 rokov.
- **Banská Bystrica – Fončorda, gen. I. Gibalu:** Anna Kramárová 75 rokov.
- **Banská Bystrica, Tr. SNP:** Ondrej Korytiak 75 a Ľubomír Janík 70 rokov.
- **Bardejov 1:** Adam Klimek 70 rokov.
- **Bardejov 2:** RNDr. Imrich Novák 84, RSDr. Milan Gigeľ 80, Elena Mlynárová 75, František Paulovský 60 a Vladimír Mikulec 55 rokov.
- **Bardejov 3:** PhDr. Štefan Hlohinec 85, Mária Chovanová 81, Mária Tomčíková 80 a Ing. Svetlana Steranková 55 rokov.
- **Bernolákovo:** Anna Verešová 100, Jana Holková 70, Alexander Oberta 65, Dušan Boško 60, Renáta Várošová 55 a Igor Luljak 30 rokov.
- **Bojnice:** Helena Košovská 96 rokov.
- **Bratislava 12:** Vlasta Kulíšková 88 rokov.
- **Bratislava 29:** Jozefína Cittelová 75 rokov.
- **Bratislava – Petržalka, Jána Bulíka:** Ivan Poljak 81 rokov.
- **Bratislava – Nové mesto 1:** Miron Adzima 81 rokov.
- **Brezno:** Edita Weisenpachero-ová 81 a Anna Zlatohlavá 75 rokov.
- **Brusnica:** Emília Čontošová 55 rokov.
- **Cinobaňa:** Božena Čániová 82 rokov.
- **Čierny Potok, arm. gen. Ludvíka Svobodu:** Ján Sebiň ml. 40 rokov.
- **Dobšiná:** Oľga Dudrová 70 rokov.
- **Dolná Krupá:** Anna Brestovanská 70 rokov.
- **Dolné Vestenice:** Zlatica Podobová 65 rokov.
- **Dolný Kubín:** Jozef Chmelár 70 rokov.
- **Donovaly:** Ing. Milan Donoval 80 a Ing. Anton Vavrúš 70 rokov.
- **Egreš:** Jozef Dvorjak 70 rokov.
- **Gerlachov:** Irena Piter – Bučková 70 rokov.
- **Giraltovce:** Ján Štefaník 95 a Antónia Šaviová 92 rokov.
- **Hromoš:** Ľubica Knapíková 55 rokov.
- **Hnúšť'a:** Ing. Anna Tóviková 70 rokov.
- **Hrachovo:** Bohuslav Kúdela 70 a Mária Marcinekova 65 rokov.
- **Humenné:** Anna Cicková 85 rokov.
- **Chmeľová:** Anna Čičvarová 70 a Mgr. Jozef Varjan 65 rokov.
- **Kalinovo:** Gabriel Gálik 35 rokov.
- **Krajná Bystrá:** Leslava Leľo 65 rokov.
- **Kremnica:** Jarmila Grendárová 65 a Jaroslav Högh 65 rokov.
- **Kríže:** Oľga Dutková 60 rokov.
- **Kurov:** Katarína Rojková 91 rokov.
- **Lipany:** Ladislav Černický 65 rokov.
- **Liptovská Teplička:** Alojz Smolár 75 rokov.
- **Liptovský Mikuláš:** Irena Borbisová 89, Anna Makovická 75, JUDr. Ľubomír Švec 70 a Ľubomír Droppa 65 rokov.
- **Lovinobaňa:** Ľubica Mičianíková 70 rokov.
- **Lučenec II.:** Mária Kuráková 75 rokov.
- **Martin, gen. V. Žingora:** Anna Holigová 70 rokov.
- **Medzilaborce:** Pavel Šanta 70 a Mikuláš Patrik 60 rokov.
- **Michaľany:** Tomáš Geger 20 rokov.
- **Mikulášová:** Vladimír Kosár 55 rokov.
- **Myjava:** Milan Vrána 81, Zuzana Strnátková a Emília Talajková 70 rokov.
- **Nové Mesto nad Váhom, gen. Institoris:** Judita Mornárová 91, Emília Vydarená 86, Emília Kukučková a Anna Stanková 83 rokov.
- **Ostrý Grúň:** Peter Matejev 65 rokov.
- **Parchovany:** Vincent Ujhelyi 70 rokov.
- **Považská Bystrica:** Anna Paulecova 82 rokov.
- **Pôtor:** Mária Kukučková 75 rokov.
- **Prievidza pri HNB:** Peter Podlužianský 70 rokov.
- **Radvaň nad Laborcom:** Bartolomej Soták 81 rokov.
- **Revúca, gen. Viesta:** Mária Laciaková 83, RNDr. Ján Hiciar 81, Mgr. Ružena Kudelová a Eduard Sendrej 75, Rudolf Hižnay 70 a Ľubomír Štrbjan 60 rokov.
- **Rimavská Sobota J. Bolfika:** Ľubica Dvoranová 65 rokov.
- **Rimavská Sobota 2:** Jozef Sciranka 65 rokov.
- **Sliach:** Ladislav Fekiač 90 rokov.
- **Spišská Nová Ves:** Štefan Meko 85 a nprp. v.v. Ján Dulaj 85 rokov.
- **Stará Ľubovňa:** Gabriela Kmečová 70, Mária Zelená 65 a Stanislav Šivčo 65 rokov.
- **Stebník:** Jozef Jaroščák 75 rokov.
- **Stropkov:** Ján Uhrík 70 rokov.
- **Sučany:** Ľubica Pivková 83 rokov.
- **Svidník:** Helena Kurilcová 75, Elena Kostiková 70 a Michal Adamečko 65 rokov.
- **Tlmače:** Ing. Peter Považan 70 rokov.
- **Trebišov 2:** Mária Molnárová 50 rokov.
- **Trebišov časť Milhostov:** Bartolomej Vinc 70 a Valent Vyšňovský 65 rokov.
- **Turany:** Ján Ujček 85 a Eva Gavurová 70 rokov.
- **Uderiná:** Simona Sogelová 45 rokov.
- **Utekáč:** Juliana Janečeková 86, Jolana Michnová 82 a Miroslav Štremajer 82 rokov.
- **Veľký Lipník:** Mária Džurnáková 60 rokov.
- **Vráble:** Mária Štefániková 92 rokov.
- **Vyšný Komárnik:** Milan Rozum 60 rokov.
- **Závadka nad Hronom:** Drahuša Capková 70 a Stano Lašček 60 rokov.
- **Zemplínska Teplica:** Mária Fecková 93 rokov.
- **Zvolen – Centrum 1:** Pavel Stančík 95, Irena Hulinová 91, Vladimír Uhrín 55 a Andrej Kamenský 40 rokov.
- **Zvolen – Zlatý Potok:** Anna Kubišová 86, Elena Vrťová 84, Pavol Jakuš 75, Sylvia Makovická 70 a Marek Kancír 45 rokov.
- **Zvolenská Slatina:** Anna Halajová 70 a Anna Ištvanová 65 rokov.
- **Želiezovce:** Ing. Štefan Béreš 82 rokov.
- **Žiar nad Hronom:** Marta Karulová 84 a Stanislav Páločný 75 rokov.

Jubilantom srdečne blahoželáme.

Navždy sme sa rozlúčili

- **Banská Bystrica – Fončorda:** so 76-ročným Jozefom Jánošíkom.
- **Banská Bystrica – Rudlová:** s 95-ročnou Annou Klinčokovou.
- **Hnúšť'a:** so 71-ročným Dušanom Antalom.

- **Michaľany:** so 69-ročným Róbertom Hardom.
- **Rožňava:** so 63-ročnou Jarmilou Polákovou.
- **Trebišov:** so 47-ročným Martinom Urbanom.

Čeť ich nehynúcej pamiatke!

Zomrel posledný priamy účastník SNP

Vo veku 98 rokov, 20. apríla 2020, dotklo srdce dlhoročného člena ZO SZPB Smižany Alberta Šoltýsa.

Bol to jeden zo zakladajúcich členov ZO SZPB v Smižanoch. Ako priamy účastník protifašistického odboja v SNP sa zúčastnil aj oslobodzovacích bojov v okolí L. Mikuláša a Vrútok.

ZO SZPB v Smižanoch si jeho prácu a účasť v SNP vysoko váži. Kým mu zdravie dovoľovalo, delil sa o osobné zážitky v priamom boji s okupantmi, osobitne na besedách so žiakmi základných škôl.

Albertovi Šoltýsovi boli za

jeho odbojovú činnosť a aktívnu prácu v SZPB udelené najvyššie vyznamenania prezidentom SR, ministrom obrany SR, Ústrednej rady SZPB, oblastným výborom a výborom ZO SZPB.

Pri príležitosti 75. výročia SNP a spomienkových osláv sa 27. januára 2020 v Smižanoch rozšírili rady členov SZPB aj o jeho dvoch pravnikov, študenta VŠ Petra a MUDr. Martina.

Výbor ZO SZPB v Smižanoch vyjadruje rodine A. Šoltýsa úprimnú sústrasť.

Skóre zanieteneho darcu

Na Slovensku určite najväčšou iniciatívou členov a priaznivcov ZO SZPB v obci Čierny Potok je ich darcovstvo krvi prostredníctvom rôznych „kvapiek“. Napríklad Kvapka krvi SNP.

V tomto roku 9. marca bola „kvapka krvi“ odovzdávaná aj pri príležitosti MDŽ. A keďže sa jej z dôvodu karantény (študuje v Bratislave) nemohol zúčastniť najmladší člen našej ZO SZPB Slavomír Skalák, neustúpil a v tichosti daroval krv v deň 75. výročia oslobodenia B. Bystrice. Tým sa skóre jeho darcovstva zvýšilo na 4. **Jozef Pupala**

MS ocenila matičiarov padlých v boji proti nacizmu

Matica slovenská ocenila osobnosti slovenského kultúrneho života in memoriam, ktoré sa v druhej svetovej vojne zapojili do Slovenského národného povstania a zahynuli v bojoch alebo boli neludsky umučené nemeckými nacistami. Neverejnne oceňovanie sa uskutočnilo 7. mája v Martine pri príležitosti ukončenia 2. sv. vojny v Európe.

„Sme hrdí na významných, no, bohužiaľ, vo verejnosti zabudnutých činníkov Matice slovenskej, ktorí sa počas druhej svetovej vojny odvážne zapojili do odboja proti nemeckému nacizmu a obeťovali v ňom najvyššiu daň. Siedmim osobnostiam kultúry vzdávame hold na 75. výročie ukončenia jednej z najtragickejších udalostí histórie. Udelením ocenení ich chceme prinavrátiť do kolektívnej pa-

mäti národa, pretože im to dlhuje nielen Matica slovenská, ale aj celá spoločnosť,“ povedal predseda MS Marián Gešper, ktorý oceňovanie inicioval. Zlatú cenu MS a pamätné listy MS odovzdal pozostalým rodinám, starostom a primátorom ich rodných obcí a miest, pokiaľ sú pozostalí neznámi.

Ustanovizeň ocenila kultúrnych pracovníkov, členov i funkcionárov MS Antona Prídavka, Viliama Paulinyho, Jozefa Bučka, Juraja Janošku, Ladislava Sáru, Ivana Ďuričku a Eduarda Bullu. „Môžeme povedať, že títo matičiari mali v protifašistickom odboji veľký podiel na informovaní občanov. Za všetko hovoria ich aktivity v prípravách SNP, v ilegálnom časopise Hlas či Slobodnom slovenskom vysielajú,“ doplnil M. Gešper.

Veronika Matušková, hovorkyňa Matice slovenskej

K storočnici narodenia Petra Karvaša

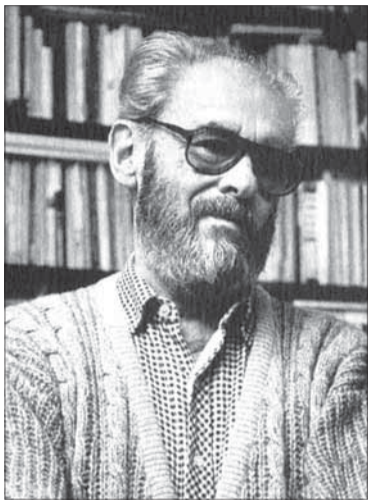
Rozsiahle umelecké dielo Petra Karvaša by bolo možné hodnotiť v mnohovrstevných polohách. Za pozornosť však stojí aj jeho životný osud, spojený pred 75-mi rokmi s vojnovými udalosťami. Zdrojom zaujímavých informácií pre záujemcov a čitateľov je okrem iných istotne publikácia Nezopakovateľné rozhovory.

Medzi dvadsiatkou rozhovorov so slovenskými i zahraničnými osobnosťami, ktoré boli pred časom publikované v časopise Slovo, je hádam posledný uverejnený rozhovor Petra Karvaša z 11. augusta 1999 (zomrel 28. novembra 1999). V ňom sa úprimne a názorovo vyhranene vyjadril predovšetkým k svojej účasti v Slovenskom národnom povstaní.

...po vzniku Slovenského štátu a prijatí rasových zákonov. Matka umelkyňa a otec lekár spočiatku odolávali atakom režimu, no rok 1944 bol pre nich osudný, násilím museli opustiť svoj dom (sídlo si v ňom zriadilo gestapo!), znášať príkorie, aby napokon 4. januára 1945 tragicky skončili svoj život vo väpenke v Nemeckej.

Peter Karvaš (načas internovaný v pracovnom tábore) unikol podobnému osudu vďaka priateľom z kruhov slovenskej literatúry, jeho otec bol totiž rodným lekárom Rázusovcov. Dostal echo od správcu Matičce slovenskej v Martine Jozefa Cigera-Hronského, či by neprišiel k nim pracovať ako výkonný redaktor pripravovaného matičného časopisu Vesna.

V Martine sa dostal do kontaktu aj s vojenskou posádkou a táborom ruských partizánov pod vedením Veličku v Sklabini. Koncom augusta 1944 sa vrátil do rodného mesta a hlásil sa na veliteľstve 1. čs. armády, kde dostal najskôr úlohu pripraviť vydávanie povstaleckého tlačového orgánu armády, ale zakrátko bol odveľený do tvo-

riace sa Slobodného slovenského vysielateľa.

Koncom októbra dostali rozkaz ustúpiť smerom na Staré Hory. Na Donovaloch dostali od veliteľa generála Rudolfa Viesta posledný armádny rozkaz, v ktorom sa hlásalo, že Povstanie ostalo neporažené, že sa iba mení charakter bojov – prechádza sa na partizánsky spôsob.

Pre pracovníkov povstaleckého rozhlasu nastali krušné časy, s námahou a so stratami sa presúvali cez Prašivú, Chabenec a Ďumbier. Na hrebeni sa rozdelili, Peter Karvaš zostúpil do Liptovskej Dúbravy a stal sa príslušníkom partizánskej brigády M. R. Štefánika. Podarilo sa im znovu zostaviť jednotku Slobodného slovenského vysielateľa a pokračovať v pocho-de. Začiatkom februára 1945 prešli frontom na poľskej strane. Krátko nato začali vysielateľ v Košiciach ako Vysielateľ Slovenskej národnej rady. Odtiaľ už bola priama cesta do Bratis-

slavy a do redakcie slovenského rozhlasu.

„K Povstaniu sa už vyše polstoročie jednoznačne hlásim, pokladám ho za dôležitú a nesuplovateľnú križovatku na ceste môjho pokolenia. Preživil som ho ako jedno z vyvrcholení svojho života. Naša účasť na ňom i návraty k nemu ako pís-marov boli spontánne a bezo zvyšku úprimné. Bez neho videli by sa nám životy i robota neúplnými. Nielenže nás Povstanie zrejme doživotne poznačilo, nalaďilo a nasmerovalo, ale stalo sa neodmysliteľnou zložkou aj našich životných a umeleckých skúseností, dráh a ich zmyslu. Preto v nás SNP trvá nielen ako téma a prameň životných postojov, ale aj ako inšpirácia a súčasť našej výchovy, rastu, orientácie.“

Peter Karvaš reagoval aj na spochybňovanie Povstania:

„Nie som historik, ale beletrista a divadelník. Preto Povstanie v mojom vedomí a spomienkach nejestvuje ako abstraktný problém, ako udalosť čakajúca na nedočkavo hodnotiace prívlastky, ako objekt výskumu a teoretickej polemiky, ale ako neodvolateľná životná skúsenosť. Rozhodujú teda celkom objektívne fakty a udalosti, jedinečné osobné zážitky, na ktoré sa nezabúda a ktoré v nejednom smere spoluurčovali môj neskorší život, nejednu jeho osudovú zákrutu a principiálne rozhodnutie.“

Napokon, umelec zanechal o tomto svojom pociť presvedčivé svedectvo v divadelných hrách Bašta (1948), Polnočná omša (1959), v povstaleckom románe Noc v mojom meste (1979) a ďalších literárnych dielach. **Noveslovo.sk, 23. 4. 2020 (výňatok)**

Aj súčasná doba má svojich hrdinov

Člen ZO SZPB v Tisovci Dušan Hutka sa dlhé roky venuje histórii a okrem iného zachraňuje a publikuje spomienky na obdobie 2. sv. vojny, ktoré sa ešte zachovali v pamäti ľudí, najmä obyvateľov Tisovca.

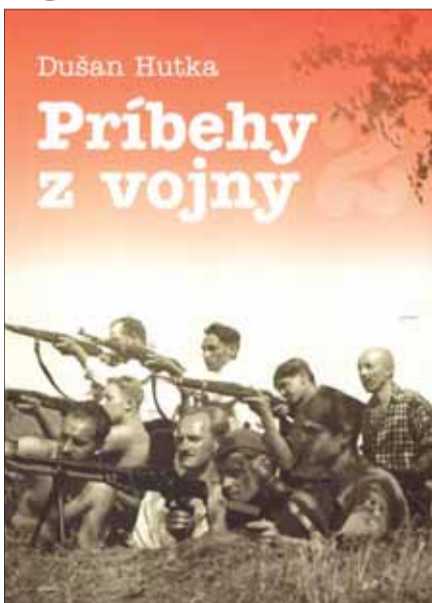
Vyhľadáva na to posledných žijúcich pamätníkov, veľakrát žijúcich aj mimo Tisovca, aby získal dokumenty, pohľadnice a zapísal spomienky.

Precestoval už celé Slovensko. Strávil celé dni v rozhovoroch s účastníkmi SNP a bojovníkmi z 2. sv. vojny. Veľakrát oslovuje známych aj neznámych ľudí, aby mu dovolili prezrieť si písomné pozostalosti po už nežijúcich účastníkoch.

Počúval príbehy žien, ktoré prežívali utrpenie nacistickej nadvlády doma so svojimi deťmi. Veľakrát hľadal v archívoch, matrikách, knižniciach, aby boli zaznamenané príbehy podopreté aj oficiálnymi faktami. A potom zháňa sponzorov, darcov, podporovateľov, aby sa získaný materiál nestratil a mohol sa vytlačiť. Nie je takáto aktivita v súčasnej dobe hrdinstvom?

Milan Hutka sa venuje obdobiu SNP. Získané historické dokumenty spracúva a v roku 2017 vydal prvú knižku „Príbehy z vojny“. Po spracovaní ďalších vydal v roku 2019 druhý diel „Príbehy z vojny 2“ a teraz pracuje na treťom diele.

Nefalšované spomienky celého radu občanov Tisovca dávajú ucelený obraz života v meste, armády, ľudí i spolkov vo vojnovom období. Treba len dúfať, že tieto knižky si prečíta i časť dnešnej mládeže a porovná svoj život a svoje aktivity so životom predchádzajúcej generácie. **– MH –**

Čo píšú iní

(Dokončenie zo str. 5)

■ Svedkyňa o zverstvách Fínov

Bývalá väzenka piateho fínskeho koncentračného tábora na území Karelsko-fínskej SSR L. Makejevová vyhlásila, že je pripravená dosvedčiť zločiny, ktoré páchala fínska okupačná administrácia počas Veľkej vlasteneckej vojny.

V koncentračnom tábore Petrozavodska L. Makejevová ako dieťa pobudla dva roky a osem mesiacov. Väzni boli oslobodení 28. 6. 1944.

„Chcem svedčiť. Škoda len, že FSB odtajnila archívy až po 75 rokoch. Bolo treba urobiť to skôr,“ povedala L. Makejevová, ktorá je dnes zástupcom predsedu Karelského zväzu bývalých maloletých väzňov fašistických koncentračných táborov.

„Napísala som už list (bývalej) prezidentke Fínska Tarje Halonenovej a dostala som jej odpoveď: „Sovietskemu zväzu sme zaplatili všetky kontribúcie“. Napísala som, že Nemecko si priznalo chyby a ospravedlňuje sa pred národom Ruska a Fíni, bývali spojenci fašistického Nemecka, to neurobili“.

O pomeroch v tábore dnes 84-ročná bývalá väzenkyňa hovorí. „Na ploche 20 m² nás bolo 15. Ploštice, vši... začala sa epidémia. Týfus, skorbut. Ľudia začali zomierať. Kvôli biednej strave sa úmrtnosť prehlbovala. V našej sedemčlennej rodine traja zomreli od hladu. Žihľava nestihala vyrastať, v momente sme ju zjedli. Za porušenia nás bili vrbovými prútmi, ktoré predtým máčali v slanej vode. Niekedy bol výprask s gumenným korbáčom, ktorý mal na konci kovovú maticu,“ spomína si L. Makejevová a uvádza, že „vo fínskych koncentrákoch bolo zavretých 32 tisíc ľudí, z ktorých 18 tisíc tam zahynulo“.

Na území Karelsko-fínskej SSR, ktoré kontrolovalo cez vojnu Fínsko, bolo v rokoch 1941 – 1944 vytvorených niekoľko desiatok táborov pre „nenárodné“ (slovanské) civilné obyvateľstvo. K aprílu 1942 tam bolo zavretých okolo 24 tisíc ľudí, čo bolo asi 30 % obyvateľstva okupovaného územia. Na 90 % tam boli väznení Slovania – Rusi, Bielorusi a Ukrajinci. Historici tvrdia, že za čas existencie fínskych koncentrákov cez ne prešlo okolo 50 tisíc ľudí.

Celkovo Fíni postavili 14 koncentračných táborov, z toho 6 v Petrozavodsku.

* * *

Bývalí väzni fínskych koncentračných táborov v Karélii sa obracajú na predsedu vyšetrovacieho výboru RF Alexandra Bastrykina so žiadosťou o vyšetrenie činnosti okupačných úradov počas VVV a privedenie k zodpovednosti za spáchané zločiny.

Autori tejto žiadosti poznamenávajú, že fínski okupanti „ustanovovali svoje nové poriadky pre civilné obyvateľstvo a rozčleňujú ho podľa národnosti, páchali nad ním násilie a likvidáciu“. Toto všetko „malo znaky genocídy“. Bývalí väzni tiež poukázali na fakt, že vedenie okupačného režimu doposiaľ nenieslo za spáchané zločiny žiadnu zodpovednosť. **Podľa ria.ru, 23. 4. 2020**

■ Dráždiť Rusa bosou nohou

Ak by vyhral Hitler, je takmer isté, žeby všetci Česi, ktorí by prežili, rozprávali po nemecky a žili by ako druhoradí občania Ríše v oblasti nazývanej Protektorat Böhmen und Mähren.

V mojej knihe (Václav Vlk, st.) Mauthausen nájdete informácie ako Nemci – teda žiadni „nacisti“, ale jednoducho Nemci, ako hovorí Daniel Jonah Goldhagen v knihe „Hitleroví ochotní katani“ – plánovali v Európe budúcnosť. Napr. v Mauthausene, kde sa pripravovala ďalšia realizácia „konečného riešenia“. Do jesene 1944 (!) sa tam staval koncentrák, kde mali byť plynové pece a spaľovacie komory pre 15 000 ľudí denne. To znamená 550 000 ľudí zavraždených „priemyselne“ za jeden rok. (Tu sa autor pomýlil, pretože ide o takmer 5,5 milióna ľudí – pozn. Bojovník) „Materiálom“ mali byť po zavraždení všetkých Židov Slovania – Rusi, Poliaci, Česi. Henlein si to z celého srdca sudetských Nemcov želal.

Pokiaľ by sa podaril atentát na Hitlera, mohli sme dopadnúť ešte horšie. O tom však inokedy. Ale oslobodili nás Sovieti. Nie Američania. Tí len tak nakukli.

Ceskenarodnilisty.cz, 19. 4. 2020 (výňatok)

Predížme si život s kávou

Vedci z Göteborgskej univerzity vo Švédsku zistili, aký spôsob prípravy čiernej kávy znižuje riziko srdcovo-cievnych ochorení. Výsledky výskumu uverejnil *European Journal of Preventive Cardiology*.

Oslovených bolo vyše pol milióna ľudí vo veku 20–79 rokov. Odpovedali na otázku o množstve skonzumovanej kávy i o spôsobe jej prípravy. K tomu sa zisťovali údaje o telesnej výške a hmotnosti, o tlaku, o množstve cholesterolu i o škodlivých zvykoch opýtaných. Zhromaždené boli aj údaje o fyzickej aktivite a vzdelaní respondentov.

Vedci zistili, že všetky tieto faktory môžu ovplyvňovať tak úroveň konzumácie nápoja, ako aj riziká srdcovo-cievnych ochorení.

Experiment trval 20 rokov. Za tento čas zomrelo 46461 ľudí, z ktorých 12621 na srdcovo-

cievne ochorenia, pričom polovica z nich na infarkt. Ukázalo sa, že tí, ktorí pijú filtrovanú kávu (napr. cez papierový filter) mali riziko úmrtia o 15 % nižšie, ako tí, ktorí kávu vôbec nepili. Pri mužoch bolo toto riziko nižšie o 12 % a pri ženách o 20 %.

Najnižšiu úmrtnosť mali tí, ktorí denne vypili 1 až štyri šálочки kávy. Pri výskume sa tiež zistilo, že nefiltrovaný nápoj zvyšoval úroveň cholesterolu, čím rástla pravdepodobnosť úmrtia mužov vo veku nad 60 rokov.

-r-

HISTORICKÝ KALENDÁR

2. máj 1941 – UŠB nariadila policajným riaditeľstvám vypracovať zoznam komunistov a protifašisticky zmýšľajúcich občanov na Slovensku. Dňa 22. 6. 1941 ich pozatýkala a odviekla do Ilavy.

3. máj 1943 – Rozkazom veliteľa III. operačnej oblasti bol založený 1. čs. prápor v Juhoslávii pod názvom Jan Žižka z Trocnova.

3. máj 1944 – Sformované je veliteľstvo 1. čs. armádneho zboru v ZSSR.

3. máj 1944 – Oficiálne je zriadená 128. samostatná stíhacia peruč. Dňa 3. júna 1944 bola preformovaná na 1. čs. stíhací letecký pluk v ZSSR. Mal dve perute a každá mala dve letky.

3. máj 1945 – Oslobodením posledných obcí na území Slovenska (Klokočova, Korne a Makova) sa skončila 226 dňová bojová činnosť prebiehajúca na našom území.

4. máj 1919 – Výročie úmrtia M. R. Štefánika.

4. máj 1948 – Asi 7 km od Kysaku pri Veľkej Lodine sa odohral posledný boj s banderovcami na slovenskom území.

5. máj 1943 – Nótou č. 2.731/43 Svätá stolica protestovala proti ďalšiemu vysťahovaniu Židov a kresťanov židovského pôvodu zo Slovenska.

5. máj 2014 – Ruský prezident V. Putin podpísal zákon, trestajúci rehabilitáciu nacizmu, odmietanie faktov, o ktorých rozhodol Norimberský tribunál a aj za šírenie klamných údajov o konaní ZSSR počas vojny.

7. máj 1945 – Bitka u Břest, posledné bojové vystúpenie 1. čs. armádneho zboru v ZSSR.

8. máj 1944 – V Londýne je podpísaná dohoda o vzťahu medzi československou správou a sovietskym vrchným veliteľom po vstupe sovietskych vojsk na československé územie. Išlo o prvý medzinárodný dokument upravujúci vzájomný vzťah osloboditeľa a oslobodzovaného na oslobodenom území spriateleného štátu.

8. máj 1945 – Vláda prvej SR, zdržujúca sa v exile v rakúskom meste Kremsmunster, podpísala dokument, ktorým sa podrobila veliteľovi 3. americkej armády XX. armádneho zboru generálovi Waltonovi Walkerovi. Týmto aktom prvá SR z pohľadu medzinárodného práva zanikla.

8. máj 1945 – O 22.42 hod. SEČ je v Berlíne, v bývalom dôstojníckom kasíne Karlshorste, podpísaný dokument o bezpodmienečnej kapitulácii Nemecka. Do platnosti vstupuje 9. mája o 00.01 hod.

9. máj 1942 – Hlavný vojenský súd v Bratislave potvrdil rozsudok – trest smrti – pre gen. Rudolfa Viesta, ktorý emigroval a bol vyhlásený za zbeha.

9. máj 1945 – Ráno do Prahy vstupujú tankové jednotky Červenej armády generála Rybalka (1. UF).

12. máj 1943 – V rámci nacistického nátlaku pokračovať v deportáciách navštívil Bratislavu šéf tlačového oddelenia nemeckého zahraničného úradu v Berlíne P. Schmidt, ktorý prednáškami presadzoval konečné riešenie židovskej otázky.

12. máj 1945 – Posledné výstrely 2. svetovej vojny v Európe zaznievajú pri stredočeskej obci Slivice na Milínsku. Červená armáda zala 390 tisíc Schornerových vojakov.

13. máj 1945 – Pri rokovaní E. Beneša s americkým prezidentom vyslovil F. D. Roosevelt súhlas s povojnovým odsunom Nemcov z ČSR.

14. máj 1944 – Prezident dr. Edvard Beneš vymenoval za veliteľa Vojenského ústredia pplk. gšt. Jána Goliana, ktorý sa tak dostal do podriadenosti SNR i prezidenta, čo komplikovalo vojenské prípravy povstania.

14. máj 1945 – Už plnohodnotná 1. čs. letecká divízia v ZSSR sa presunula na letiská Kbely a Letňany. Vo vojne padlo 546 čs. letcov.

14/15. máj 1943 – K bieloruským partizánom prebieha v Žitomirskej oblasti pobočník veliteľa pluku stotník Ján Nálepka spolu s npor. Imrichom Jacko-Lysákom, por. Michalom Petrom a voj. Petrom Benkovičom.

15. máj 1942 – Snem prijal ústavný zákon o vysťahovaní Židov a o pozbavení ich slovenského občianstva. Od marca až do prijatia zákona prebiehali deportácie nelegálne, proti vtedy platným zákonom. K ukončeniu deportácií dochádza v októbri 1942. Celkovo bolo zo Slovenska vyslaných 57 transportov s 57628 Židmi. 38 transportov smerovalo do oblasti Lublinu a 19 do vyhľadovacieho tábora v Auschwitz-Birkenau pri Osvienčime.

15. máj 1945 – Prvé riadne zasadanie SNR prijalo zákon o potrestaní fašistických zločincov, okupantov a kolaborantov.

18. máj 1938 – Pri čs. hraniciach sa začali sústreďovať nemecké jednotky. V reakcii na to bol 20. mája 1938 do zbrane povolán prvý ročník záloh čs. brannej moci.

ZRNKÁ HUMORU

Príde chlap do predajne mäsa a pozdraví: „Česť práci!“

Je na rade. Čo si prajete, pýta sa predavač. Kilo bôčika.

Predavač mu ho podá a požaduje: 22 korún.

Objednáva ďalej. Dve kilá hovädzie zadné.

Predavač: 48 korún.

V tom sa veľmi vehementne ozve zákazník, čo nakupoval pred ním.

Pán vedúci, čo to má znamenať, ja som platil za kilo bôčika 90,- korún. A za 2 kilá hovädzieho skoro 500,- korún.

Na to mu predavač odvrkne: Pane, starý pozdrav, starý ceny!

Konečne som pochopil ceny v parlamentnom bufete...

* * *

Dvaja alkoholici

– Počuj kamoš! Čo je to ten dréger na zistenie alkoholu?

– To je testovací prístroj, na ktorý keď dýchneš, tak ti povie aký si opitý.

– Pche, s takým som už desať rokov ženatý.

* * *

Včera som sa rozlúčil s autom.

– Čo, ukradli ti ho? Alebo si nabúral?

– Nie manželka dostala vodičský preukaz.

* * *

Policajt zastaví ženu, ktorá nezastavila na „stopke“ a spozná v nej svoju bývalú učiteľku.

– Pani učiteľka, tu máte pero a papier a napíšte 100-krát: Už nikdy nebudem porušovať pravidlá cestnej premávky!

* * *

Dvaja kamaráti

– Tak, aká je tvoja krásna mašinka?

– Ale, musím jej vymeniť olej. Alebo sa pýtaš na Helenku?

Opitý policajt zastaví opitého šoféra a hovorí mu:

– Prečo ste za volantom dvaja?

– Dvaja? Ale to nie je dôvod na obklúčenie, odvetí ten.

* * *

Ako zvyčajne

Žene sa na ceste pokazilo auto. Vystúpila, dvihla kapotu, zapozerala sa na motor a začala rozmýšľať čo uvarí na večeru.

* * *

Deľba nákladov na auto

– Auto máme spoločné, razantne hovorí manželka mužovi. A tak oddnes si budeme náklady na jeho prevádzku deliť na polovicu. Ty budeš platiť benzín a olej, ja sa postarám o vodu do chladiča a vzduch do pneumatik.

SLOVENSKÉ PRISLOVIE	alebo (poet.)	pulz	opacha	pomôcky: TEILE, ÁI, TOB, HEVA, VENLO	nedávno vytvorená	domáce meno Edity	udieraj	okúzlila	hltavo pilo	omotajte	●	súčasť dalekohľadu	vzala do nájmu
pero na ozdobné písanie				neexistovalo								osobné zámeno	
2. časť tajničky												EČV Krupiny chem. zn. titánu	
opravenie							rob agtáciu druh športu						
●	pracovník daňového úradu	urobí udanie dom. meno Eleny					strácala ženské meno						
1. časť tajničky					diely, po nemecky vyjadrenie myšlienky							falošný, po maďarsky mužské meno	
vedecký názov krídla				sidlo v Holandsku mexický developer								druh papagája domáce zvieratá	
chem. zn. neónu			flámujú biblická krajina v Izraeli						EČV Komárna ruský zápor			stryko	zachvátil
záujem								zaznačujú nočami chem. zn. berília					
3. časť tajničky													
film so skupinou Elán													etylalkohol

Správne vylúštenie tajničky z č.8 znie: na ktorom každý hrá svoju úlohu. Keďže sme omylom zverejnili pod krížovkou v Bojovníku č. 8 aj správnu odpoveď z tajničky, tentokrát knihu neposielame nikomu. Za pochybenie sa lúštitelom ospravedľňujeme.

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72 Bratislava, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

BOJOVNÍK
Dvojtyždenník antifasistov

Vydáva Slovenský zväz protifašistických bojovníkov • Šéfredaktor Dr. Vladimír Mikunda, editor Dr. Vladimír Dobrovič, redaktorka Mgr. Adriana Mikundová • redakčná pracovníčka Mgr. Darina Molnárová, tel. 02/38104948 • Internet: www.szpb.sk, e-mail redakcia: sefredaktor@szpb.sk, bojovník@szpb.sk • Redakčná rada: predseda JUDr. Jozef Pupala, tajomník Dr. Vladimír Dobrovič, členovia – Doc. PhDr. Jozef Bystrický, CSc., RSDr. Jozef Petráš, Mgr. Ľubomír Jančo, Dr. Kamil Krištofik, Doc. PhDr. Viliam Longauer, CSc., PhDr. Štefan Horváth, PaedDr. Jozef Rodák • Sídlo vydavateľa a adresa redakcie: Štúrova 8, 815 72 Bratislava • IČO 00177431 • Neobjednané rukopisy a fotografie sa nevracajú • Vychádza dvojtyždenné, cena jedného čísla 0,70 € (0,44 € pre predplatiteľov) • Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty • Objednávky (aj do zahraničia) vybavuje Slovenská pošta, a.s., Stredisko predplatného tlače, Úzbecká 4, 820 14 Bratislava 214, e-mail: predplatne@sposta.sk • Predaj v novinových stánkoch zabezpečuje MEDIAPRINT-KAPA, Pressegross, a.s., Vajnorská 137, 831 04 Bratislava • Tlač: DOLIS GOEN, s.r.o., Sklenárska 6, 811 02 Bratislava • Grafická úprava: Peter Procházka – G-T-P. Ročník XLIV (LXV) • Podávanie novinových zásielok povolené riaditeľom pošty pod č. 2606/93 zo dňa 27. 7. 1993 a RPR poštou Ba 12 z 15. 12. 1993 pod č. 191/93 • Index č. 49 036, ISSN 0323-2018 • ISSN 2585-9625 (online) a ISSN 0552-3885 (tlačové vydanie) • Evidenčné číslo: EV 204/08. Titul neprešiel jazykovou korektúrou.